

2024/1747

26.6.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2024/1747,

annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024,

**asetusten (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 muuttamisesta unionin sähkömarkkinoiden rakenteen
parantamisen osalta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 194 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Sähkömarkkinoilla on havaittu erittäin korkeita hintoja ja epävakautta syyskuusta 2021 lähtien. Tämä johtuu pääasiassa sähkön tuotantoon käytettävän kaasun korkeasta hinnasta, kuten Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto, jäljempänä ACER, totesi huhtikuussa 2022 laatimassaan lopullisessa arvioissa EU:n sähkön tukkumarkkinoiden rakenteesta.
- (2) Venäjän Ukrainaan, joka on energiayhteisösopimuksen ⁽⁴⁾ sopimuspuoli, kohdistaman hyökkäyssodan kiihtyminen ja sotaan liittyvät kansainväliset pakotteet ovat helmikuusta 2022 alkaen johtaneet kaasukriisiin, häirinneet maailmanlaajuisia energiamarkkinoita, pahentaneet korkeiden kaashintojen ongelmaa ja aiheuttaneet merkittäviä kerrannaisvaikutuksia sähkön hintoihin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut epävarmuutta myös muiden voimalaitoksissa käytettävien hyödykkeiden, kuten kivihien ja raakaöljyn, tarjonnasta. Kyseinen epävarmuus on entisestään lisännyt sähkön hintojen epävakautta. Useiden ydinreaktoreiden vähäisempi käyttöaste ja alhainen vesivoiman tuotanto ovat puolestaan lisänneet sähkön hintojen nousua.
- (3) Vastauksena kyseiseen tilanteeseen komissio esitti 13 päivänä lokakuuta 2021 antamassaan tiedonannossa ”Miten vastata energian hintojen nousuun: toiminta- ja tukivälineistö” valikoiman toimenpiteitä, joita unioni ja sen jäsenvaltiot voivat käyttää puuttuakseen korkeiden energianhintojen kotitalouksille ja yrityksille aiheuttamiin välittömiin vaikutuksiin, mukaan lukien tulotuki, verohelpotukset, energian säästö ja varastointitoimenpiteet, ja parantaakseen kykyä sietää tulevia hintasokkeja. Komissio hahmotteli 8 päivänä maaliskuuta 2022 antamassaan tiedonannossa ”REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset euroop-palaiset toimet” lisätoimenpiteitä, joilla tätä välineistöä voidaan vahvistaa ja joilla nouseviin energianhintoihin voidaan vastata. Komissio otti 23 päivänä maaliskuuta 2022 käyttöön myös tilapäiset valtiontukipuitteet, jotka sallivat tietyt tuet korkeiden energianhintojen vaikutusten lieventämiseksi.
- (4) Komissio esitti 18 päivänä toukokuuta 2022 antamassaan tiedonannossa REPowerEU-suunnitelmansa, jossa otetaan käyttöön energiansäästöön, energiatoimitusten monipuolistamiseen, suurempaan energiatehokkuustavoitteeseen ja uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseen keskittyviä lisätoimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään unionin riippuvuutta venäläisistä fossiilisista polttoaineista. Siihen sisältyi myös ehdotus uusiutuvan energian osuutta kokonaisloppukulutuksesta koskevan unionin vuoden 2030 tavoitteen nostamisesta 45 prosenttiin. Myös komission 18 päivänä toukokuuta 2022 antamassa tiedonannossa ”Energiamarkkinoihin kohdistuvat lyhyen aikavälin

⁽¹⁾ EUVL C 293, 18.8.2023, s. 112.

⁽²⁾ EUVL C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 11. huhtikuuta 2024 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 21. toukokuuta 2024.

⁽⁴⁾ EUVL L 198, 22.7.2006, s. 18.

interventiot ja sähkömarkkinoiden markkinarakenteen parannukset pitkällä aikavälillä –toimintalinja” esitetään lyhyen aikavälin lisätoimenpiteitä korkeisiin energiahintoihin puuttumiseksi. Tämän lisäksi siinä määriteltiin aloja, joilla sähkömarkkinoiden rakennetta voitaisiin parantaa, ja ilmoitettiin aikeesta arvioida näitä aloja lainsäädäntö-kehityksen muuttamiseksi.

- (5) Vastatakseen kiireellisesti energian hintakriisiin ja turvallisuuteen liittyviin huolenaiheisiin ja puuttuakseen kansalaisten kohtaamiin hinnankorotuksiin unioni hyväksyi useita säädöksiä, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/1032 ⁽⁵⁾, jolla luotiin vahva kaasun varastointijärjestelmä, neuvoston asetuksen (EU) 2022/1369 ⁽⁶⁾, jossa säädettiin tehokkaista kaasun ja sähkön kysynnän vähentämistoimenpiteistä, neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854 ⁽⁷⁾, jolla luotiin hintarajoitusjärjestelmiä ansiottomien voittojen välttämiseksi niin kaasu- kuin sähkömarkkinoilla, ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2577 ⁽⁸⁾, jolla vahvistettiin toimenpiteitä uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyjen nopeuttamiseksi.
- (6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiin (EU) 2018/1999 ⁽⁹⁾, (EU) 2019/942 ⁽¹⁰⁾ ja (EU) 2019/943 ⁽¹¹⁾ sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveihin (EU) 2018/2001 ⁽¹²⁾, (EU) 2018/2002 ⁽¹³⁾ ja (EU) 2019/944 ⁽¹⁴⁾, joita yhdessä yleisesti kutsutaan vuosina 2018–2019 hyväksytyksi ”Puhdasta energiaa kaikille eurooppalaisille”-säädöspaketiksi, jäljempänä ”puhtaan energian säädöspaketti”, perustuvien hyvin integroituneiden energiamarkkinoiden ansiosta unioni voi hyötyä energian sisämarkkinoiden taloudellisista eduista kaikissa markkinaolosuhteissa ja siten taata toimitusvarmuuden ja jatkaa hiilestä irtautumista unionin ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Rajat ylittävä yhteenliitettävyyden takaa myös sähköjärjestelmien turvallisemman, luotettavamman ja tehokkaamman toiminnan ja paremman kyvyn sietää lyhyen aikavälin hintasakkeja.
- (7) Energian sisämarkkinoiden vahvistaminen ja ilmasto- ja energiasiirtymän tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät merkittävää parannusta unionin sähköverkkoon, jotta sillä pystytään vastaamaan uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin merkittäviin lisäyksiin, tuotettujen määrien säästä riippuvaiseen vaihtelevuuteen ja muuttuviin sähkönsiirron suuntauksiin eri puolilla unionia ja jotta voidaan vastata esimerkiksi sähköajoneuvoista ja lämpöpumpuista aiheutuvaan uuteen kysyntään. Investoinnit verkkoihin sekä rajojen sisällä että rajojen yli ovat sähkön sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan, myös toimitusvarmuuden, kannalta välttämättömiä. Tällaiset investoinnit ovat tarpeellisia, jotta uusiutuvan energian tuotanto ja sen kysyntä voidaan integroida tilanteessa, jossa ne sijaitsevat aiempaa kauempana toisistaan, ja näin saavuttaa unionin ilmasto- ja energiatavoitteet. Näin ollen kaikilla unionin verkkoon tehtävillä uudistuksilla olisi lisättävä eurooppalaisen sähköverkon yhtenäisyyttä ja varmistettava, että kaikki jäsenvaltiot saavuttavat sähköverkkojen yhteenliittämistään asetuksen (EU) 2018/1999 4 artiklan d alakohdan 1 alakohdan mukaisesti sähköverkkojen yhteenliittämistään tavoitteen (vähintään 15 % vuonna 2030) mukaisesti ja että kyseistä yhteenliittämiskapasiteettia käytetään mahdollisimman paljon rajatylittävään kauppaan. Lisäksi on varmistettava unionin sähköverkon ja yhteysinfrastruktuurin, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/869 ⁽¹⁵⁾ nojalla perustettujen unionin yhteistä etua koskevien

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/1032, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2022, asetusten (EU) 2017/1938 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta kaasun varastoinnin osalta (EUVL L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽⁶⁾ Neuvoston asetus (EU) 2022/1369, annettu 5 päivänä elokuuta 2022, koordinoituista kaasun kysynnän vähentämistoimenpiteistä (EUVL L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽⁷⁾ Neuvoston asetus (EU) 2022/1854, annettu 6 päivänä lokakuuta 2022, korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä (EUVL L 261 I, 7.10.2022, s. 1).

⁽⁸⁾ Neuvoston asetus (EU) 2022/2577, annettu 22 päivänä joulukuuta 2022, kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi (EUVL L 335, 29.12.2022, s. 36).

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/942, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 22).

⁽¹¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/943, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoista (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54).

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2002, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 210).

⁽¹⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (uudelleenlaadittu) (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45).

hankkeiden, rakentaminen ja parantaminen. Kaikille unionin kansalaisille ja yrityksille olisi tarjottava riittävä yhteenliitettävyyden, sillä se voi mahdollistaa merkittäviä mahdollisuuksia osallistua unionin energiakäyttöön ja digitalisaatioon. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa tarkoitettuihin syrjäisimpiin alueisiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota; mainitussa artiklassa tunnustetaan niiden erityiset rajoitukset ja määrätään niitä koskevien erityistoimenpiteiden hyväksymisestä.

- (8) Sähkötalouden nykyinen rakenne on muun muassa edesauttanut sellaisten uusien ja innovatiivisten tuotteiden, palvelujen ja toimenpiteiden syntymistä sähkön vähittäismarkkinoilla, jotka tukevat energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöönottoa ja lisäävät valinnanmahdollisuuksia, jotta kuluttajien olisi helpompi pienentää energialaskujaan myös pienimuotoisten tuotantolaitosten ja kulutusjoustopa tarjoavien uusien palvelujen avulla. Energiasäätelyn digitalisoinnin tarjoamien mahdollisuuksien, kuten kuluttajien aktiivisen osallistumisen, hyödyntäminen ja laajentaminen on keskeistä unionin tulevilla sähkötalouden markkinoilla ja -järjestelmissä. Samalla olisi kunnioitettava kuluttajien valintoja ja annettava heille mahdollisuus hyödyntää erilaisia sopimustarjouksia sekä suojeltava kotitalousasiakkaita korkeilta hinnoilta energiakriisin aikana. Energiasäätelyn integroinnilla tarkoitetaan sitä, että energiasäätely suunnitellaan ja sitä käytetään yhtenä kokonaisuutena, joka kattaa useita energiantuottajia, infrastruktuureja ja kulutussektoreita, muodostamalla näiden välille vahvemmat yhteydet niin, että ne ovat synergiaa keskenään ja niitä tuetaan digitalisaatiolla, jolloin tavoitteena on tuottaa kohtuuhintaisia, käyttövarmoja ja resurssitehokkaita energiapalveluja.
- (9) Vallitsevan energiakriisin aikana sähkötalouden nykyisessä rakenteessa on paljastunut useita puutteita ja odottamattomia seurauksia, jotka liittyvät fossiilisten polttoaineiden korkeiden ja epävakaiden hintojen vaikutukseen lyhyen aikavälin sähkötalouden markkinoihin, mikä altistaa kotitalousasiakkaat ja yritykset merkittäville hintapiikeille, jotka vaikuttavat niiden sähkölaskuihin.
- (10) Uusiutuvan energian ja puhtaiden joustavien teknologioiden nopeampi käyttöönotto on kestävin ja kustannustehokkain tapa vähentää rakenteellisesti fossiilisten polttoaineiden kysyntää sähköntuotannossa ja mahdollistaa suora sähkönkulutus energian kysynnän sähköistämisen ja energiasäätelyn integroinnin avulla. Alhaisten toimintakustannustensa ansiosta uusiutuvat lähteet voivat vaikuttaa myönteisesti sähkön hintoihin kaikkialla unionissa ja vähentää fossiilisten polttoaineiden kulutusta.
- (11) Sähkötalouden rakenteeseen tehtävillä muutoksilla olisi varmistettava, että uusiutuvan energian lisääntyvästä käyttöönotosta ja energiasäätelyä kokonaisuudessaan saatavat hyödyt välittyvät kuluttajille, myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, ja viime kädessä suojaavat heitä energiakriiseiltä ja estävät entistä useampia kotitalousasiakkaita joutumasta energiaköyhyyteen. Muutoksilla olisi vähennettävä fossiilisten polttoaineiden, erityisesti kaasun, korkeiden hintojen vaikutusta sähkön hintoihin, jotta kotitaloudet ja yritykset voisivat hyödyntää kestävästä uusiutuvasta ja vähähiilistä lähteistä tuotettua kohtuuhintaista ja varmaa energiaa pidemmällä aikavälillä sekä energiatehokkaiden ratkaisujen roolia energian kokonaiskustannusten vähentämisessä, mikä saattaa vähentää tarvetta sähköverkkojen ja tuotantokapasiteetin laajentamiseen.
- (12) Sähkötalouden rakenneuudistuksella pyritään saamaan aikaan kohtuuhintaiset ja kilpailukykyiset sähkön hinnat kaikille kuluttajille. Näin ollen kyseisen uudistuksen olisi hyödytettävä kotitalousasiakkaiden lisäksi myös unionin teollisuusyritysten kilpailukykyä helpottamalla investointeja puhtaaseen teknologiaan, jota ne tarvitsevat saavuttaakseen nollanetosiirtymän. Unionin energiasäätelyä on tuettava vahvalla puhtaan teknologian tuotantopohjalla. Uudistuksella tuetaan teollisuuden kohtuuhintaista sähköistämistä ja unionin asemaa maailmanlaajuisena johtajana puhtaiden energiateknologioiden tutkimuksessa ja innovoinnissa.
- (13) Hyvin toimivat ja tehokkaat lyhyen aikavälin markkinat ovat keskeinen väline uusiutuvan energian ja joustolähteiden integroimiseksi sähkötalouden markkinoille ja energiasäätelyn integroinnin mahdollistamiseksi kustannustehokkaalla tavalla.
- (14) Päivänsisäiset markkinat ovat erityisen tärkeitä erilaisten uusiutuvien energialähteiden integroimiseksi sähköjärjestelmään mahdollisimman vähäisin kustannuksin, koska ne antavat markkinaosapuolille mahdollisuuden käydä kauppaa sähkövajeesta tai -yliäämästä lähempänä toimitusajankohtaa. Koska vaihtelevan uusiutuvan energian tuottajat pystyvät arvioimaan tuotantoaan tarkasti vasta lähellä toimitusajankohtaa, on ratkaisevan tärkeää, että niillä on mahdollisimman paljon mahdollisuuksia käydä kauppaa likvideillä markkinoilla mahdollisimman lähellä sähkön toimitusajankohtaa. Alueiden välisten päivänsisäisten markkinoiden sulkeutumisajankohtaa olisi näin ollen aikaistettava ja asetettava se lähemmäs reaaliaikaa, jotta voidaan maksimoida markkinaosapuolten mahdollisuudet käydä kauppaa sähkövajeella ja -yliäämällä ja edistää vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden parempaa integrointia sähköjärjestelmään. Jos kyseinen muutos aiheuttaa toimitusvarmuutta koskevia riskejä ja jotta mahdollistetaan kustannustehokas siirtyminen aikaisempaan alueiden välisen kapasiteetin sulkeutumisaikaan, siirtoverkonhaltijoilla olisi oltava mahdollisuus pyytää vaikutustenarvioinnin perusteella ja asianomaisen sääntelyviranomaisen

suostumuksella poikkeusta saadakseen pidennyksen täytäntöönpanoaikatauluun. Tähän pyyntöön olisi sisällytettävä toimintasuunnitelma, jossa esitetään konkreettisia toimia uuden alueiden välisen päivänsäisen sulkeutumisajan kohdan täytäntöönpanemiseksi.

- (15) Sen vuoksi on tärkeää, että päivänsäiset markkinat mukautuvat erilaisten uusiutuvan energian teknologioiden, kuten aurinko- ja tuulienergian sekä kulutusjoustopuiston ja energian varastoinnin osuuden huomioon ottamiseen. Päivänsäisten markkinoiden likviditeettiä olisi parannettava siten, että markkinaoperaattorit jakavat tilauskirjat tarjousalueella, myös silloin, kun alueiden väliseksi kapasiteetiksi on määritetty nolla, tai päivänsäisten markkinoiden sulkeutumisajankohdan jälkeen. Jotta voidaan varmistaa, että tilauskirjat jaetaan nimettyjen sähkömarkkinaoperaattorien kesken vuorokausimarkkinoiden ja päivänsäisten yhteenkytkettyjen markkinoiden aikaväleillä, nimettyjen sähkömarkkinaoperaattorien olisi toimitettava kaikki vuorokausimarkkinoiden ja päivänsäisten markkinoiden tuotteiden ja ominaisuuksiltaan samanlaisten tuotteiden tilaukset yhteenkytketyille vuorokausimarkkinoille ja päivänsäisille markkinoille eikä niiden olisi organisoitava vuorokausimarkkinoiden tai päivänsäisten markkinoiden tuotteiden tai ominaisuuksiltaan samanlaisten tuotteiden kauppaa yhteenkytkettyjen vuorokausimarkkinoiden ja päivänsäisten markkinoiden ulkopuolella. Jotta voidaan puuttua luontaiseen syrjinnän riskiin, jota esiintyy vuorokausimarkkinoiden ja päivänsäisten markkinoiden tuotteiden kaupassa yhteenkytketyillä vuorokausimarkkinoilla ja päivänsäisillä markkinoilla sekä niiden ulkopuolella, ja tästä johtuvaan likviditeetin poistumiseen unionin yhteenkytketyiltä sähkömarkkinoilta, kyseistä velvoitetta olisi sovellettava nimettyihin sähkömarkkinaoperaattoreihin, yrityksiin, jotka käyttävät suoraan tai välillisesti määräysvaltaa nimettyyn sähkömarkkinaoperaattoriin nähden, ja yrityksiin, jotka ovat suoraan tai välillisesti nimetyn sähkömarkkinaoperaattorin määräysvallassa. Markkinoiden avoimuuden parantamiseksi markkinaosapuolten olisi tarvittaessa toimitettava tiedot tuotantoyksiköittäin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tarjousten esittämistä kunkin jäsenvaltion asiaa koskevien puitteiden mukaisesti.
- (16) Lisäksi lyhyen aikavälin sähkömarkkinoilla olisi varmistettava myös pienten joustopalvelujen tarjoajien osallistumismahdollisuudet pienentämällä tarjousten vähimmäiskokoa.
- (17) Jotta voidaan varmistaa vaihtelevista uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tehokas integrointi ja vähentää fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan sähköntuotannon tarvetta alueellisissa tai unionin laajuisissa sähkön hintakriisitilanteissa, jäsenvaltioiden olisi voitava pyytää siirtoverkonhaltijoita ehdottamaan sellaisen huipuntasaus-tuotteen hankintaa, joka mahdollistaa lisäkulutusjoustopuiston käytön sähköjärjestelmän kulutuksen vähentämiseksi. Asianomaisen sääntelyviranomaisen olisi arvioitava huipuntasaus-tuotetta koskevaa ehdotusta sähkönkysynnän vähentämisen ja sähkön tukkuhintaan huipputunteina kohdistuvan vaikutuksen vähentämisen kannalta. Koska huipuntasaus-tuotteella pyritään vähentämään ja siirtämään sähkönkulutusta ja jotta vältettäisiin kasvihuonekaasupäästöjen lisäämistä, huipuntasaus-tuotteen aktivointi ei saisi tarkoittaa fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan tuotannon käynnistämistä mittauspisteen takana. Koska huipuntasaus-tuotetta on tarkoitus soveltaa ainoastaan rajallisissa alueellisissa tai unionin laajuisissa sähkön hintakriisitilanteissa, sen hankinta voi tapahtua viimeistään yhtä viikkoa ennen lisäksyntäjoustovalmiuksien vapauttamista. Verkonhaltijoiden olisi voitava aktivoida huipuntasaus-tuote ennen vuorokausimarkkinoiden aikaväliä tai sen aikana. Vaihtoehtoisesti olisi oltava mahdollista, että huipuntasaus-tuote aktivoidaan automaattisesti ennalta määritetyn sähkönhinnan perusteella. Siirtoverkonhaltijan olisi käytettävä sähkönkulutuksen vähenemisen todentamiseen perustasoa, joka vastaa odotettua sähkönkulutusta ilman huipuntasaus-tuotteen aktivointia, ja sen olisi markkinaosapuolia kuultuaan kehitettävä perustason määrittämenetelmä. Asianomaisen sääntelyviranomaisen olisi hyväksyttävä kyseinen menetelmä. ACERin olisi arvioitava huipuntasaus-tuotteiden käytön vaikutuksia unionin sähkömarkkinoihin ottaen huomioon huipuntasaus-tuotteiden tarve olla vääristämättä kohtuuttomasti sähkömarkkinoiden toimintaa tai ohjata kysyntäjoustoa uudelleen huipuntasaus-tuotteisiin, ja sen olisi voitava antaa sääntelyviranomaisille suosituksia, jotka otetaan huomioon niiden kansallisen tason arvioinnissa. ACERin olisi lisäksi arvioitava huipuntasaus-tuotteiden kehittämisen vaikutuksia unionin sähkömarkkinoihin tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Kyseisen arvioinnin perusteella komission olisi voitava tarvittaessa esittää lainsäädäntöehdotus asetuksen (EU) 2019/943 muuttamiseksi siten, että huipuntasaus-tuotteet otetaan käyttöön sähkön hintakriisitilanteiden ulkopuolella.
- (18) Jotta kuluttajat voisivat osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja jotta voitaisiin tarjota joustavuutta, heille toimitetaan vaihtelevia älymittareita. Monissa jäsenvaltioissa älykkäiden mittausjärjestelmien käyttöönotto on kuitenkin edelleen hidasta, joten on ehdottoman tärkeää, että jäsenvaltiot parantavat älykkäiden mittausjärjestelmien asennuksen olosuhteita saavuttaakseen täyden kattavuuden mahdollisimman pian. Siirtoverkonhaltijoiden, jakeluverkonhaltijoiden ja asiaankuuluvien markkinaosapuolten, mukaan lukien riippumattomat aggregaattorit, olisi kuitenkin voitava loppuasiakkaan suostumuksella käyttää erillisistä mittauslaitteista peräisin olevia tietoja direktiivin (EU) 2019/944 23 ja 24 artiklan ja muun asiaa koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien tietosuojaa ja yksityisyyttä koskeva lainsäädäntö, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679⁽¹⁶⁾. Lisäksi ainoastaan tapauksissa, joissa älykkäitä mittausjärjestelmiä ei ole vielä asennettu, sekä

⁽¹⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojaa-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

tapauksissa, joissa älykkäät mittausjärjestelmät eivät tarjoa riittävästi eriteltyjä tietoja, siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden olisi loppuasiakkaan suostumuksella käytettävä erillisistä mittauslaitteista saatuja tietoja joustopalvelujen, kuten kulutusjoustopuiston ja energian varastoinnin, tarkkailtavuutta ja selvittämistä varten. Erillisistä mittauslaitteista saatavien tietojen käytön mahdollistamisen tarkkailtavuutta ja selvitystä varten olisi edistettävä loppuasiakkaiden aktiivista osallistumista markkinoille ja heidän kulutusjoustopuistonsa kehittämistä. Näistä erillisistä mittauslaitteista saatavien tietojen käyttöön olisi sovellettava tietoja koskevia laatuvaatimuksia.

- (19) Tässä asetuksessa vahvistetaan oikeusperusta henkilötietojen käsittelylle asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikkia asetuksessa (EU) 2016/679 säädettyjä henkilötietojen suojaa koskevia periaatteita ja velvoitteita noudatetaan, myös tietojen minimoinnin osalta. Jos tämän asetuksen tavoite voidaan saavuttaa ilman henkilötietojen käsittelyä, rekisterinpitäjien olisi käytettävä anonymisoituja ja yhdistettyjä tietoja.
- (20) Kuluttajat ja toimittajat tarvitsevat toimivia ja tehokkaita termiinimarkkinoita suojautuakseen pitkän aikavälin hintavaihteluilta ja vähentääkseen riippuvuuttaan lyhyen aikavälin hinnoista. Jotta energia-alan asiakkaat kaikkialla unionissa voisivat hyöttyä täysimääräisesti yhdenmukaisen sähkömarkkinoiden ja kilpailun tarjoamista eduista kautta unionin, komission olisi arvioitava sellaisten mahdollisten toimenpiteiden vaikutusta, joilla parannetaan unionin sähkön termiinimarkkinoiden toimintaa, kuten jakamistiheyttä, pitkän aikavälin siirto-oikeuksien eräntymisaikaa ja luonnetta, keinoja vahvistaa jälkimarkkinoita ja alueellisten virtuaalisten keskustusten mahdollista käyttöönottoa.
- (21) Arvioinnin sen osan, joka koskee alueellisten virtuaalisten keskustusten mahdollista käyttöönottoa, olisi katettava muun muassa voimalaitosten rajatylittävään yhteisomistukseen liittyviä olemassa olevia hallitustenvälisiä sopimuksia koskevat johtopäätökset. Jos alueellisia virtuaalisia keskuksia otetaan käyttöön, ne heijastaisivat useiden tarjousalueiden yhdistettyä hintaa ja tarjoaisivat viitehinnan, jota markkinaoperaattoreiden olisi käytettävä tarjotakseen pitkän aikavälin suojausinstrumentteja. Tässä mielessä alueellisia virtuaalisia keskuksia ei olisi pidettävä yhteisinä, jotka järjestävät tai toteuttavat liiketoimia. Muodostamalla viitehintaindeksi virtuaaliset aluekeskukset mahdollistaisivat likviditeetin yhdistämisen ja tarjoaisivat markkinaosapuolille lisää suojausmahdollisuuksia. Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa määrittellä tarvittaessa tarkemmin erityisiä toimenpiteitä ja välineitä, jotka koskevat unionin sähkön termiinimarkkinoiden rakennetta, myös virtuaalisten aluekeskusten käyttöönotton osalta. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011⁽¹⁷⁾ mukaisesti.
- (22) Jotta parannettaisiin markkinaosapuolten mahdollisuuksia suojautua, komission asetuksen (EU) 2016/1719⁽¹⁸⁾ mukaisesti perustetun keskitetyn kauppapaikan roolia olisi laajennettava. Keskitetyn kauppapaikan olisi toimittava tahona, joka tarjoaa pitkän aikavälin finanssiirto-oikeuksien jakamista, ja sen olisi mahdollistettava ja helpotettava niillä käytävää kauppaa siirtoverkonhaltijoiden puolesta eri tarjousalueiden ja tapauksen mukaan virtuaalisten aluekeskusten välillä.
- (23) Verkkotariffeilla olisi kannustettava siirto- ja jakeluverkonhaltijoita joustopalvelujen käyttöön kehittämällä innovatiivisia ratkaisuja, joilla optimoidaan nykyinen verkko ja hankitaan joustopalveluja, erityisesti kulutusjoustopuistoa tai energian varastointia. Tätä varten verkkotariffit olisi suunniteltava siten, että niissä otetaan huomioon verkonhaltijoiden toiminta- ja pääomamenot tai molempien tehokas yhdistelmä, jotta ne voivat käyttää sähköjärjestelmää kustannustehokkaasti. Kustannusvastaavuuden vaatimus ei saisi rajoittaa mahdollisuutta kustannusten tehokkaaseen uudelleenjakoon sovellettaessa paikka- tai aikasidonnaisen verkon maksuja. Tämä edistäisi entisestään uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian integrointia sähköjärjestelmään mahdollisimman vähäisin kustannuksin ja antaisi loppuasiakkaille mahdollisuuden arvottaa joustoratkaisujaan. Sääntelyviranomaisilla on jatkossa keskeinen rooli sen varmistamisessa, että tarvittavaa verkon kehittämistä, laajentamista ja vahvistamista varten tarjotaan riittävät investoinnit. Sääntelyviranomaisten olisi edistettävä uusiutuvan energian yleistä hyväksyntää ja ennakoiden investointien käyttöä kannustamalla nopeuttamaan verkon kehittämistä, jotta uusiutuvan energian tuotanto voidaan aloittaa nopeammin, tapauksen mukaan myös määrittelemällä erityisiä alueita, joilla uusiutuva energia otetaan nopeammin käyttöön, sekä älykästä sähköistettyä kysyntää.
- (24) Merellä tuotettavan uusiutuvan energian lähteillä, kuten merituulivoimalla, valtamerienergialla ja kelluvilla aurinkosähkölaitoksilla, on keskeinen rooli pitkälti uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköjärjestelmän rakentamisessa ja ilmastoneutraaliuden varmistamisessa vuoteen 2050 mennessä. Niiden laajemmalle ja tehokkaalle käyttöönnotolle on kuitenkin merkittäviä esteitä, jotka haittaavat näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavaa massiivista mittakaavan kasvattamista. Vastaavia esteitä voi syntyä tulevaisuudessa muille offshore-teknologioille.

⁽¹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁸⁾ Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).

Offshore-hankkeiden kehittäjien investointiriskien vähentämiseksi sähkönhankintasopimusten tai kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten kaltaisia välineitä voitaisiin käyttää helpottamaan offshore-hankkeiden kehittämistä. Useampaan kuin yhteen offshore-tarjousalueen markkinaan liitetyissä offshore-hybridihankkeissa on ainutlaatuisessa topografisessa tilanteessa markkinoille pääsyä koskeva lisäriski. Tällaisten hankkeiden riskien vähentämiseksi siirtoverkonhaltijoiden olisi suoritettava korvaus, jos ne joko eivät ole vahvistetuissa kapasiteetin laskentatuloksissa asettaneet liittymissopimusten mukaista kapasiteettia saataville rajayhdysjohdossa, tai eivät ole asettaneet kapasiteettia saataville kriittisissä verkkoelementeissä asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdassa säädettyjen kapasiteetin laskennan sääntöjen mukaisesti, taikka eivät ole tehneet kumpaakaan. Siirtoverkonhaltijoiden ei olisi maksettava korvausta, jos ne ovat asettaneet vahvistetuissa kapasiteetin laskentatuloksissa saataville rajayhdysjohdon kapasiteetin, joka vastaa vähintään liittymissopimuksen vaatimuksia, ja kriittisten verkkoelementtien kapasiteetin asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdassa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitoksen haltijan kanssa tehdyssä liittymissopimuksessa siirtoverkonhaltijoiden olisi pyrittävä antamaan sovittu kokonaiskapasiteetti kiinteänä eikä joustavana ja direktiivissä (EU) 2019/944 perustetun liittymissopimuksia koskevan kehyksen mukaisesti. Jäsenvaltioille olisi tiedotettava riittävän ajoissa liittymissopimuksesta. Korvausta tulisi voida maksaa, jos käytettävissä olevaa siirtokapasiteettia rajoitetaan siinä määrin, että koko sähköntuotantomäärää, jonka uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitos olisi muutoin pystynyt viemään, ei voida toimittaa ympäröiville markkinoille, tai jos siitä huolimatta, että vienti olisi mahdollista, hinnat ovat offshore-tarjousalueella laskeneet kapasiteetin rajoittamistarpeen takia siihen nähden, että tällaista kapasiteetin rajoittamista ei olisi, taikka jos kumpikin ehto toteutuu. Korvaus olisi maksettava pullonkaulatuloista. Sitä olisi sovellettava silloin, kun yksi tai useampi siirtoverkonhaltija ei ole asettanut saataville riittävästi kapasiteettia sähköntuotantokapasiteetin viemiseksi rajayhdysjohdolle liittymissopimuksessa sovittuun kapasiteettiin asti, ja kyseisten siirtoverkonhaltijoiden olisi suoritettava se. Alueellisen oikeudenmukaisuuden vuoksi ja jos riittämätön kapasiteetti johtuu siitä, että muut siirtoverkonhaltijat eivät ole asettaneet kapasiteettia saataville kriittisissä verkkoelementeissään asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdassa vahvistettujen kapasiteetin laskentasääntöjen mukaisesti, korvauskustannukset olisi jaettava suhteellisesti kyseisten siirtoverkonhaltijoiden kesken aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Lisäksi kaikki korvaukset, jotka eivät kuulu tämän oikeasuhteisen jaon piiriin, voidaan jakaa offshore-hybridihankkeeseen osallistuvien jäsenvaltioiden asianomaisten osapuolten kesken osana niiden kustannustenjakojärjestelyjä. Kyseinen korvaus ei saisi johtaa liiallisiin korvauksiin, ja sen tarkoituksena on tasapainottaa uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitosten operaattorien tulonvähennyksiä, jotka johtuvat yhteenliitetyille markkinoille pääsyn rajoittamisesta. Korvauksen olisi liitettävä ainoastaan markkinoiden käytettävissä olevaan tuotantokapasiteettiin, joka voi olla säästä riippuvaista ja jossa ei oteta huomioon offshore-hankkeen käyttökeskeytyksiä ja huoltotoimia. Jos siirtoverkkoon pääsyä ei ole, korvausta ei saisi tulkita ajojärjestyksessä etusijalle asettamisen edellytykseksi, ja se olisi yhdenmukaistettava asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 4 kohdan mukaisesti syrjimättömyyden ja rajat ylittävän kapasiteetin maksimoinnin periaatteiden kanssa. Lisäksi kyseisen säännöksen kattamasta samasta riskistä ei olisi maksettava kaksinkertaista korvausta esimerkiksi, jos riski on jo katettu hinnanerosopimuksella tai muun asiaankuuluvan tukijärjestelmän nojalla. Yksityiskohtaisia tietoja kyseisestä korvausmekanismista ja kehitettävästä täytäntöönpanomenetelmästä, mukaan lukien edellytykset, joiden täytyessä toimenpiteen voimassaolo voi päättyä, kuten riittävä kysyntä offshore-tarjousalueella, esimerkiksi suuri elektrolyysi-alue, tai suora pääsy riittävälle määrälle markkinoita, jolloin riski poistuu, on tarkoitettu määritellä tarkemmin täytäntöönpanosäädöksessä sekä tarvittaessa myös komission asetukseen (EU) 2015/1222⁽¹⁹⁾ tehtävillä muutoksilla.

- (25) Vuorokausitukku markkinoilla verkkoon ajetaan ensin voimalaitokset, joilla on alhaisimmat marginaalikustannukset, mutta kaikkien markkinaosapuolten saama hinta määräytyy kysynnän kattamiseksi tarvittavan viimeisen voimalaitoksen mukaan eli sen voimalaitoksen mukaan, jonka marginaalikustannukset ovat korkeimmat, kun markkinat on selvitetty. Energiakriisi on tässä yhteydessä osoittanut, että kaasun ja kivihien hintojen jyrkkä nousu voi johtaa poikkeukselliseen ja pysyvään nousuun hinnoissa, joilla kaasu- ja hiilikäyttöiset voimalaitokset tekevät tarjouksia vuorokausitukku markkinoilla. Tämä puolestaan on johtanut poikkeuksellisen korkeisiin hintoihin vuorokausimarkkinoilla kaikkialla unionissa, sillä kaasu- ja hiilikäyttöiset voimalaitokset ovat usein sähkön kysynnän tyydyttämiseksi tarvittavia laitoksia, joilla on suurimmat marginaalikustannukset.

- (26) Kun otetaan huomioon vuorokausimarkkinoiden hinnan merkitys hintojen viitearvona muilla sähkön tukku markkinoilla sekä se, että kaikki markkinaosapuolet saavat selvityshinnan, teknologiat, joiden marginaalikustannukset ovat huomattavasti muita alhaisemmat, ovat tuottaneet jatkuvasti korkeita tuloja.

⁽¹⁹⁾ Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24).

- (27) Jotta voidaan saavuttaa hiilestä irtautumista koskevat unionin tavoitteet ja REPowerEU-suunnitelmassa asetetut energiaomavaraisuuden lisäämistä koskevat tavoitteet, unionin on nopeutettava uusiutuvan energian käyttöönottoa merkittävästi. Kun otetaan huomioon kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat investointitarpeet, markkinoiden olisi varmistettava, että vahvistetaan pitkän aikavälin hintasignaali.
- (28) Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi pyrittävä luomaan oikeat markkinaolosuhteet pitkäaikaisille markkina-pohjaisille välineille, kuten sähkönhankintasopimuksille. Sähkönhankintasopimukset ovat sähkön tuottajien ja ostajien kahdenvälisiä ostosopimuksia, jotka tehdään vapaaehtoisesti ja jotka perustuvat markkinahintoihin ilman hinnoittelua koskevia sääntelytoimia. Ne tarjoavat asiakkaalle pitkän aikavälin hintavakauden ja tuottajalle riittävän varmuuden investointipäätöksen tekemiseksi. Tästä huolimatta vain muutamalla jäsenvaltiolla on aktiiviset sähkönhankintasopimusten markkinat, ja ostajat rajoittuvat yleensä suuriin yrityksiin. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että sähkönhankintasopimuksille on olemassa erilaisia esteitä, erityisesti vaikeus kattaa ostajan maksulaimin-lyönnin riski näissä pitkäkestoisissa sopimuksissa. Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon tarve luoda dynaamiset sähkönhankintasopimusten markkinat, kun ne laativat politiikkoja yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan asetettujen hiilestä irtautumista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitellessaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat suoraan sähkönhankintasopimuksiin, jäsenvaltioiden olisi kunnioitettava mahdollisia oikeutettuja odotuksia ja otettava huomioon kyseisten toimenpiteiden vaikutukset olemassa oleviin ja tuleviin sähkönhankintasopimuksiin.
- (29) Direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti jäsenvaltioiden on arvioitava pitkäaikaisten uusiutuvan sähkön ostosopimusten sääntelyllisiä ja hallinnollisia esteitä, poistettava perusteettomat esteet ja suhteettomat tai syrjivät menettelyt tai maksut ja helpotettava tällaisten sopimusten käyttöönottoa. Lisäksi jäsenvaltioiden on kuvattava uusiutuvan sähkön ostosopimusten käyttöönottoa helpottavat politiikat ja toimenpiteet yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan. Rajoittamatta velvollisuutta raportoida sähkönhankintasopimusten markkinoihin vaikuttavasta sääntely-ympäristöstä, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että asiakkaiden, joilla on esteitä sähkönhankintasopimusten markkinoille pääsyssä mutta jotka eivät ole taloudellisissa vaikeuksissa, saatavilla on välineitä, joilla voidaan vähentää taloudellisia riskejä tilanteessa, jossa ostaja laiminlyö sähkönhankintasopimuksiin liittyviä pitkän aikavälin maksuvelvoitteitaan. Jäsenvaltioiden olisi voitava päättää markkinahintaisen takuujärjestelmän perustamisesta, jos yksityisiä takauksia ei ole saatavilla tai niitä ei ole saatavilla riittävästi. Jos jäsenvaltio perustaa tällaisen takausjärjestelmän, sen olisi annettava säännöksiä, joilla vältetään sähkömarkkinoiden likviditeetin väheneminen, esimerkiksi käyttämällä taloudellisia sähkönhankintasopimuksia. Jäsenvaltiot voisivat päättää, että ne helpottavat sellaisilta asiakailta tulevan sähkönhankintasopimusten kysynnän aggregointia, joilla on yksittäisinä asiakkaina esteitä sähkönhankintasopimusten markkinoille pääsyssä mutta joiden olisi voitava yhdessä tehdä tuottajia houkutteleva tarjous sähkönhankintasopimukseksi. Jäsenvaltiot eivät saisi tukea sähkönhankintasopimuk-sia, jotka koskevat fossiilisista polttoaineista tuotetun sähkön hankintaa. Jäsenvaltioiden olisi voitava rajoittaa tukensa ainoastaan takuujärjestelmiin, jotka tukevat uuden uusiutuvan energian tuotantoa hiilestä irtautumista koskevan politiikkansa mukaisesti erityisesti silloin, kun uusiutuvan sähkön ostosopimusten markkinat eivät ole riittävän kehittyneet. Vaikka oletusarvoisena lähestymistapana olisi oltava kuluttajien välinen syrjimättömyys, jäsenvaltiot voisivat päättää kohdistaa kyseiset välineet tiettyihin kuluttajaryhmiin puolueettomia ja syrjimättömiä perusteita soveltaen. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi varmistettava asianmukainen koordinointi myös unionin tasolla tarjottavien järjestelyjen, esimerkiksi Euroopan investointipankin tarjoamien järjestelyjen, kanssa.
- (30) Jäsenvaltioilla on käytössään useita välineitä, joilla ne voivat tukea sähkönhankintasopimusten markkinoiden kehittämistä suunnitellessaan ja myöntäessään julkista tukea. Sähkönhankintasopimusten markkinoiden syntymistä ja kasvua edistäisi se, että julkista tukea koskevaan tarjouskilpailuun osallistuville uusiutuvan energian hankkeiden kehittäjille annettaisiin mahdollisuus varata osa tuotannosta myytäväksi sähkönhankintasopimuksen välityksellä. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi pyrittävä soveltamaan tällaisten tarjousten arvioinnissa kriteerejä, joilla kannustetaan sellaisten toimijoiden pääsyä sähkönhankintasopimusten markkinoille, joilla on markkinoille pääsyn esteitä, kuten pienet ja keski-suuret yritykset, ja asetettava etusijalle tarjoajat, jotka esittävät allekirjoitetun sähkönhankintasopimuksen tai yhden tai useamman sellaisen mahdollisen ostajan, joilla on vaikeuksia päästä sähkönhankintasopimusten markkinoille, sitoumuksen allekirjoittaa sähkönhankintasopimus osasta hankkeen tuotantoa.
- (31) Sähkönhankintasopimusten markkinoiden avoimuuden ja kehittämisen edistämiseksi unionin ja jäsenvaltioiden tasolla ACERin olisi julkaistava vuotuinen arviointi kyseisistä markkinoista, arvioitava tarvetta kehittää ja laatia vapaaehtoisia malleja sähkönhankintasopimuksia varten ja kehitettävä niitä edelleen, jos se todetaan arvioinnissa tarpeelliseksi.
- (32) Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota rajatylittäviin sähkönhankintasopimuksiin ja poistettava erityisesti niihin liittyviä perusteettomia esteitä, jotta niiden jäsenvaltioiden kuluttajat, joissa kapasiteetti on rajallinen, voisivat hyödyntää syrjimättömästi muilla alueilla tuotettua sähköä.

- (33) Jos komissio katsoo asiaankuuluvan arvioinnin perusteella, että jäsenvaltiot tarvitsevat tukea esteiden poistamiseen pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten markkinoilta, sen olisi voitava laatia asiasta erityisiä ohjeita. Tällaisten ohjeiden olisi ensisijaisesti koskettava pitkäaikaisten sähkönhankintasopimusten markkinoiden, mukaan lukien rajatylittävät sähkönhankintasopimukset, laajentumisen esteiden poistamista. Tällaisia esteitä voi esiintyä monissa muodoissa sääntelystä johtuvista esteistä, erityisesti suhteettomista tai syrjivistä menettelyistä tai maksuista, alkuperätkuiden rooliin tai sähkönhankintasopimusten kohteluun mahdollisten ostajien saatavuuden osalta tai rahoitusratkaisujen saantiin.
- (34) Asetuksessa (EU) 2018/1999 säädetään unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismin käytöstä välineenä, jolla helpotetaan uusiutuvaa energiaa koskevan unionin sitovan tavoitteen saavuttamista vuonna 2030. Direktiivin (EU) 2018/2001, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2023/2413 ⁽²⁰⁾, nojalla jäsenvaltioiden on yhdessä pyrittävä nostamaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus unionin energian kokonaisloppukulutuksesta 45 prosenttiin vuonna 2030 unionin sitovan 42,5 prosentin tavoitteen lisäksi. Tästä syystä komission olisi arvioitava, voitaisiinko kansallisia toimenpiteitä täydentävillä unionin tason toimenpiteillä edistää pyrkimystä saavuttaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian 2,5 prosentin lisäosuus energian kokonaisloppukulutuksesta unionissa. Tässä yhteydessä komission olisi analysoitava mahdollisuutta käyttää unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismeja unionin tason uusiutuvan energian huutokauppojen järjestämiseen asiaa koskevan sääntelykehyksen mukaisesti.
- (35) Jos jäsenvaltiot päättävät tukea julkisesti rahoitettuja investointeja suorilla hintatukijärjestelmillä uusissa vähähiilisiin, fossiilittomiin polttoaineisiin perustuvissa voimalaitoksissa unionin hiilestä irtautumista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi, kyseiset järjestelmät olisi järjestettävä kaksisuuntaisina hinnanerosopimuksina tai vaikutuksiltaan samanlaisina vastaavina järjestelminä, joihin sisältyy tulotakuun lisäksi yläraja kyseisen tuotanto-omaisuuden markkinatuloille. Tämän asetuksen mukaista velvoitetta olisi sovellettava ainoastaan uusiin voimalaitoksiin tehtävien investointien tukemiseen, mutta jäsenvaltioiden olisi voitava päättää tukijärjestelmien myöntämisestä kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa myös sellaisille uusille investoinneille, joilla pyritään päivittämään olemassa olevia voimalaitoksia merkittävällä tavalla taikka lisäämään merkittävästi tällaisten laitosten kapasiteettia tai pidentämään niiden käyttöikää.
- (36) Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden varmistamiseksi velvoitetta järjestää suorat tukijärjestelmät kaksisuuntaisina hinnanerosopimuksina tai vaikutuksiltaan samanlaisina vastaavina järjestelminä olisi sovellettava ainoastaan uusiin voimalaitoksiin tehtävien investointien suorien hintatukijärjestelmien mukaisiin sopimuksiin, joita tehdään 17 päivänä heinäkuuta 2027 tai sen jälkeen. Kahteen tai useampaan tarjousalueeseen liittyvien offshore-hybridio-maisuuserien osalta kyseisen siirtymäkauden olisi oltava viisi vuotta tällaisten hankkeiden monimutkaisuuden vuoksi.
- (37) Markkinaosapuolten osallistumisen kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten muodossa toteutettaviin suoriin hintatukijärjestelmiin tai vaikutuksiltaan samanlaisiin vastaaviin järjestelmiin olisi oltava vapaaehtoisia.
- (38) Velvoite käyttää kaksisuuntaisia hinnanerosopimuksia tai vaikutuksiltaan samanlaisia vastaavia järjestelmiä ei rajoita direktiivin (EU) 2018/2001 6 artiklan 1 kohdan soveltamista.
- (39) Vaikka Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2024/1711 ⁽²¹⁾ muutetaan direktiivin (EU) 2018/2001 4 artiklan 3 kohdan toista alakohtaa, kyseisen direktiivin 4 artiklan muita säännöksiä, joissa vahvistetaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tukijärjestelmien suunnitteluperiaatteet, sovelletaan edelleen.
- (40) Kaksisuuntaisilla hinnanerosopimuksilla tai vaikutuksiltaan samanlaisilla vastaavilla järjestelmillä varmistettaisiin, että tuottajien sellaisista uusista sähköntuotantoinvestoinneista saamat tulot, joille on annettu julkista tukea, ovat vähemmän riippuvaisia fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan tuotannon epävakaisista hinnoista, jotka yleensä määrittävät hinnan vuorokausimarkkinoilla.
- (41) Kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa toteutettaviin suoriin hintatukijärjestelmiin olisi sovellettava tässä asetuksessa säädettyjä suunnitteluperiaatteita. Arvioidessaan kyseisiä kaksisuuntaisia hinnanerosopimuksia tai vaikutuksiltaan samanlaisia vastaavia järjestelmiä

⁽²⁰⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/2413, annettu 18 päivänä lokakuuta 2023, direktiivin (EU) 2018/2001, asetuksen (EU) 2018/1999 ja direktiivin 98/70/EY muuttamisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisen osalta sekä neuvoston direktiivin (EU) 2015/652 kumoamisesta (EUVL L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1711, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, direktiivien (EU) 2018/2001 ja (EU) 2019/944 muuttamisesta unionin sähkömarkkinoiden rakenteen parantamisen osalta (EUVL L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

valtiontukisääntöjen perusteella komission olisi tarkistettava, noudattavatko kyseiset sopimukset tai järjestelmät sellaista unionin lainsäädäntöä, joka liittyy olennaisesti valtiontukisääntöihin, kuten tässä asetuksessa säädettyjen kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien suunnitteluperiaatteet. Kyseisten kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien suunnittelussa olisi säilytettävä voimalaitoksen kannustimet pysyvä toiminnassa ja osallistua tehokkaasti sähkömarkkinoille, erityisesti markkinaolosuhteisiin mukautumiseksi. Komission olisi arvioinnissaan varmistettava, että kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien suunnittelu ei johda kilpailun eikä kaupan tarpeettomaan vääristymiseen sisämarkkinoilla. Komission olisi erityisesti varmistettava, että tulojen jakaminen yrityksille ei vääristä tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla erityisesti silloin, kun tarjouskilpailumenettelyä ei voi soveltaa. Kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien kesto voi vaihdella, ja niihin voisi sisältyä muun muassa pääoman lisäykseen perustuvia hinnanosopimuksia, joilla on yksi tai useampi toteutushinta, pohjahinta, taikka valmiuksiin tai vertailuarvoihin perustuvia hinnanosopimuksia. Velvoitetta käyttää kaksisuuntaisia hinnanosopimuksia tai vaikutuksiltaan samanlaisia vastaavia järjestelmiä ei sovelleta tukijärjestelmiin, jotka eivät liity suoraan sähköntuotantoon, kuten energian varastointiin, ja joissa ei käytetä suoraa hintatukea, kuten investointitukeen etukäteisavustusten, verotoimenpiteiden tai vihreiden sertifikaattien muodossa. Sen kannustamiseksi, että vastapuolet täyttävät sopimusvelvoitteensa, kaksisuuntaisiin hinnanosopimuksiin tai vaikutuksiltaan samanlaisiin vastaaviin järjestelmiin olisi sisällytettävä sopimussakkoa koskevia seuraamuslausekkeitä, joita sovelletaan, jos sopimus irtisanotaan aiheettomasti, yksipuolisesti ja ennenaikaisesti.

- (42) Siltä osin kuin rajoitus, jonka mukaan suorat hintatukijärjestelmät on vahvistettava kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa, rajoittaa niiden suorien hintatukijärjestelmien tyyppejä, joita jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön uusiutuvien energialähteiden osalta, rajoituksen olisi koskettava ainoastaan vähähiilisiä, fossiilittomin polttoaineisiin perustuvia teknologioita, joiden toimintakustannukset ovat alhaiset ja vakaat, sekä teknologioita, jotka eivät tyypillisesti tarjoa joustavuutta sähköjärjestelmälle, eikä se saisi koskea teknologioita, jotka ovat vasta tulossa markkinoille. Tämä on tarpeen sen varmistamiseksi, että marginaalikustannuksiltaan korkeiden tuotantoteknologioiden taloudellista elinkelpoisuutta ei vaaranneta ja säilytetään kannustimet teknologioille, jotka voivat tarjota sähköjärjestelmälle joustavuutta, tehdä tarjouksia sähkömarkkinoilla vaihtoehtokustannustensa perusteella. Lisäksi rajoitusta, joka koskee suorien hintatukijärjestelmien vahvistamista kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa, ei saisi soveltaa kehittyviin teknologioihin, joiden käyttöönottoon voidaan kannustaa paremmin muuntotyypisillä suorilla hintatukijärjestelmillä. Rajoitus ei saisi vaikuttaa direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisen pieniä uusiutuvan energian laitoksia ja demonstraatiohankkeita koskevan mahdollisen vapautuksen soveltamiseen, ja siinä olisi otettava huomioon uusiutuvan energian yhteisöjen erityispiirteet mainitun direktiivin mukaisesti. Kun otetaan huomioon tarve taata tuottajille sääntelyvarmuus, jäsenvaltioiden velvoitetta soveltaa sähköntuotantoon suoria hintatukijärjestelmiä kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa olisi sovellettava ainoastaan sellaisiin uusiin voimalaitoksiin tehtäviin investointeihin, joissa käytetään tässä johdanto-osan kappaleessa täsmennettyjä lähteitä.
- (43) Koska markkinatuloille asetetaan yläraja, kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa olevien suorien hintatukijärjestelmien olisi tarjottava jäsenvaltioille lisätulolähde aikoina, joina energian hinnat ovat korkeat. Jotta voidaan edelleen lieventää korkeiden sähkönhintojen vaikutusta kuluttajien energialaskuihin, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki tulot, jotka on kerätty tuottajilta, joihin sovelletaan kaksisuuntaisten hinnanosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa olevia suoria hintatukijärjestelmiä, tai näiden tulojen rahallista arvoa vastaava määrä välitetään loppuasiakkaille, kuten kotitalousasiakkaille, pienille ja keskisuurille yrityksille sekä energiaintensiivisille yrityksille. Jakaessaan tuloja kotitalousasiakkaille jäsenvaltioiden olisi erityisesti voitava suosia heikossa asemassa olevia ja energiaköyhyydestä kärsiviä asiakkaita. Kun otetaan huomioon laajemmat hyödyt, jotka koituvat sähkön asiakkaille uusiutuvaan energiaan, energiatehokkuuteen ja vähähiilisen energian käyttöönottoon tehtävistä investoinneista, jäsenvaltioiden olisi myös voitava käyttää kaksisuuntaisesta hinnanosopimuksesta tai vaikutuksiltaan samanlaisista vastaavista järjestelmistä saatavat tulot tai näiden tulojen rahallista arvoa vastaava määrä sellaisten investointien rahoittamiseen, joilla vähennetään loppuasiakkaiden sähkökustannuksia, myös erityisten taloudellisten toimintojen, kuten jakeluverkon kehittämiseen, uusiutuviin energialähteisiin ja sähköajoneuvojen latausinfrastruktuuriin tehtävien investointien, osalta. Jäsenvaltioiden olisi myös voitava käyttää tällaisia tuloja tai näitä tuloja vastaavaa rahallista arvoa suorien hintatukijärjestelmien kustannusten rahoittamiseen. Tulojen uudelleenjako olisi toteutettava varmistuen, että asiakkaat altistuvat edelleen jossakin määrin hintasignaaleille, jotta he vähentävät kulutustaan, kun hinnat ovat korkeat, tai siirtävät sen aikoihin, joina hinnat ovat alhaisemmat, eli tyypillisesti aikoihin, joina uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähköntuotannon osuus on suurempi. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti voitava ottaa huomioon kulutushuippujen ulkopuolinen kulutus, jotta joustokannustimet säilytetään. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tulojen uudelleenjako sähkön loppukuluttajille ei vaikuta eri toimittajien tasapuolisiin toimintaedellytyksiin eikä niiden väliseen kilpailuun. Kyseisten periaatteiden soveltaminen ei saisi olla pakollista, kun kyseessä ovat sellaisista suorien hintatukijärjestelmien mukaisista sopimuksista saadut tulot, jotka on tehty ennen

kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien käyttämistä koskevan velvoitteen soveltamispäivää. Jäsenvaltiot voivat jakaa kaksisuuntaisista hinnanerosopimuksista tai vaikutuksiltaan samanlaisista vastaavista järjestelmistä saadut tulot ilman, että kyseinen jakaminen olisi direktiivin (EU) 2019/944 5 artiklan mukaista vähittäishintojen sääntelyä.

- (44) Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että suorat hintatukijärjestelmät tai vaikutuksiltaan samanlaiset vastaavat järjestelmät eivät niiden muodosta riippumatta heikennä sähkömarkkinoiden tehokasta, kilpailullista ja likvidiä toimintaa vaan säilyttävät tuottajien kannustimet reagoida markkinasignaaleihin, mukaan lukien tuotannon keskeyttäminen, kun sähkön hinnat ovat niiden toimintakustannuksia alhaisemmat, ja loppukäyttäjien kannustimet vähentää kulutustaan, kun sähkön hinnat ovat korkeat. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tukijärjestelmät eivät muodosta estettä sähkönhankintasopimusten kaltaisten kaupallisten sopimusten kehittämislle.
- (45) Näin ollen kaksisuuntaiset hinnanerosopimukset tai vaikutuksiltaan samanlaiset vastaavat järjestelmät ja sähkönhankintasopimukset täydentävät toisiaan edistettäessä energiasiirtymää ja tuotaessa uusiutuvan energian ja vähähiilisen energian hyötyjä kuluttajille. Jollei tässä asetuksessa säädettyistä vaatimuksista muuta johdu, jäsenvaltioiden olisi voitava vapaasti päättää, mitä välineitä ne käyttävät hiilestä irtautumista koskevien tavoitteidensa saavuttamiseksi. Sähkönhankintasopimusten avulla yksityiset investoijat edistävät osaltaan uusiutuvan energian ja vähähiilisen energian käyttöönottoa samalla, kun sähkön hinnat pysyvät alhaisina ja vakaina pitkällä aikavälillä. Kaksisuuntaisilla hinnanerosopimuksilla tai vaikutuksiltaan samanlaisilla vastaavilla järjestelmillä sama tavoite saavutetaan julkisyhteisöjen toimesta kuluttajien puolesta. Molemmat välineet ovat tarpeen, jotta hiilestä irtautumista koskevat unionin tavoitteet voidaan saavuttaa uusiutuvan energian ja vähähiilisen energian käyttöönoton avulla ja samalla voidaan tuoda edullisen sähköntuotannon hyödyt kuluttajille.
- (46) Uusiutuvien energialähteiden nopeutettu käyttöönotto edellyttää joustoratkaisujen kasvavaa saatavuutta, jotta varmistetaan näiden energialähteiden liittäminen verkkoon ja mahdollistetaan sähköjärjestelmän ja -verkon mukautuminen sähköntuotannon ja -kulutuksen vaihteluun eri aikaväleillä. Fossiilittoman joustavuuden edistämiseksi sääntelyviranomaisten tai jäsenvaltion nimeämän muun viranomaisen tai elimen olisi säännöllisesti arvioitava sähköjärjestelmän joustotarvetta kansallisella tasolla siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden panoksen ja yhteisen eurooppalaisen menetelmän, josta järjestetään julkinen kuuleminen ja joka edellyttää ACERin hyväksyntää, pohjalta. Sähköjärjestelmän joustotarpeiden arvioinnissa olisi otettava huomioon kaikki nykyiset ja suunnitellut investoinnit joustolähteiden osalta, mukaan lukien olemassa olevat omaisuuserät, joita ei ole vielä liitetty verkkoon, kuten investoinnit joustavaan sähköntuotantoon, yhdysjohtoihin, kulutus joustoon, energian varastointiin tai uusiutuvien polttoaineiden tuotantoon, koska energiajärjestelmä on tarpeellista irrottaa hiilestä. ACERin olisi säännöllisesti arvioitava kansallisia kertomuksia ja laadittava unionin tasolla kertomus, jossa annetaan suosituksia kysymyksistä, joilla on rajat ylittävää merkitystä. Jäsenvaltioiden olisi joustotarpeiden kansallisen kertomuksen perusteella määritettävä fossiilitonta joustavuutta koskeva ohjeellinen kansallinen tavoite, mukaan lukien kulutusjoustopia ja energian varastointia koskevat toimet tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoite olisi otettava huomioon myös niiden asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisissa yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa. Kyseisten suunnitelmien perusteella komission olisi voitava laatia joustavuutta koskeva unionin strategia, jossa keskitytään erityisesti kulutusjoustoon ja energian varastointiin ja joka noudattaa unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteita ja vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitetta. Komission olisi voitava antaa lainsäädäntöehdotus kyseisen unionin strategian laatimisen yhteydessä.
- (47) Fossiilitonta joustavuutta koskevan ohjeellisen kansallisen tavoitteen, mukaan lukien kulutusjoustopia ja energian varastoinnin kunkin asianomaiset panokset, saavuttamiseksi ja jos joustotarpeita ei täytetä poistamalla markkina-esteet ja nykyisillä investoinneilla, jäsenvaltioiden olisi voitava soveltaa fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmiä, jotka koostuvat maksuista fossiilitonta joustavuutta varten saatavilla olevasta kapasiteetista. Lisäksi jäsenvaltioiden, jotka jo soveltavat kapasiteettimekanismia, olisi harkittava fossiilittoman joustavuuden, kuten kysyntäjouston ja energian varastoinnin, osallistumisen edistämistä suunnittelemalla uudelleen kriteerejä tai ominaisuuksia, sanotun kuitaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2019/943 22 artiklan soveltamista. Jäsenvaltioiden, jotka jo soveltavat kapasiteettimekanismia, olisi myös voitava soveltaa fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmiä, jos kyseiset järjestelmät ovat tarpeen fossiilitonta joustavuutta koskevan ohjeellisen kansallisen tavoitteen saavuttamiseksi, erityisesti samalla, kun ne mukauttavat kapasiteettimekanismejaan edistääkseen edelleen fossiilittoman joustavuuden, kuten kulutusjoustopia ja energian varastoinnin, osallistumista. Kyseisten järjestelmien olisi katettava uudet investoinnit fossiilittomaan joustavuuteen, mukaan lukien investoinnit olemassa oleviin omaisuuseriin, myös investoinnit, joilla pyritään edelleen kehittämään kulutusjoustopia joustavuutta.
- (48) Ympäristönsuojelutavoitteiden tukemiseksi asetuksen (EU) 2019/943 22 artiklan 4 kohdassa säädettyä hiilidioksidipäästörajaa olisi pidettävä ylärajana. Sen vuoksi jäsenvaltiot voisivat asettaa teknisiä suorituskykystandardia ja hiilidioksidipäästörajoja, jotka rajoittavat kapasiteettimekanismeihin osallistumisen joustaviin,

fossiilittomiin teknologioihin. Niiden olisi noudatettava tässä täysin komission 18 päivänä helmikuuta 2022 antamia, ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävää valtiontukea koskevia suuntaviivoja, joilla kannustetaan jäsenvaltioita ottamaan käyttöön ympäristöä säästäviä kriteerejä kapasiteettimekanismeissa.

- (49) Koska koordinoimattomilla kapasiteettimekanismeilla voi olla merkittävä vaikutus sähkön sisämarkkinoihin, puhtaan energian säädöspaketissa otettiin käyttöön kattava kehys, jotta voidaan paremmin arvioida kapasiteettimekanismien tarvetta ja parantaa niiden suunnittelua. Kapasiteettimekanismeilla voi olla asiaankuuluvan sääntelykehysten ohella merkittävä rooli resurssien riittävyyden varmistamisessa erityisesti siirryttäessä kohti hiilettömää järjestelmää ja niissä energiajärjestelmissä, jotka eivät ole riittävällä tavalla yhteenliitettviä, ottaen kuitenkin huomioon, että on välttämätöntä rajoittaa kilpailun ja sisämarkkinoiden vääristymiä. Vaikka kapasiteettimekanismeja ei enää olisi katsottava viimeisenä keinona toteutettaviksi toimenpiteiksi, niiden tarpeellisuutta ja rakennetta olisi tästä syystä säännöllisesti arvioitava muuttuvan sääntelykehysten ja markkinaolosuhteiden näkökulmasta. Kapasiteettimekanismien hyväksymismenettely on kuitenkin osoittautunut monimutkaiseksi. Jotta voitaisiin tarkastella potentiaalisia mahdollisuuksia virtaviivaistaa ja yksinkertaistaa kapasiteettimekanismin soveltamisen menettelyjä ja varmistaa, että jäsenvaltiot voivat puuttua riittävyyshuoliin oikea-aikaisesti samalla, kun ne toteuttavat tarvittavaa valvontaa estääkseen sisämarkkinoille aiheutuvan haitan, komission olisi 17 päivään tammikuuta 2025 mennessä laadittava yksityiskohtainen tällaisia mahdollisuuksia arvioiva kertomus. Tässä yhteydessä komission olisi pyydettävä ACERia tarvittaessa muuttamaan eurooppalaisen resurssien riittävyyssarvioinnin menetelmää sovellettavan prosessin mukaisesti. Jäsenvaltioita kuultuaan komission olisi tarvittaessa toimitettava viimeistään 17 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia kapasiteettimekanismien arviointiprosessin yksinkertaistamiseksi.
- (50) Uusien tuotanto- ja kulutuslaitosten, erityisesti uusiutuvaa energiaa tuottavien laitosten, liittäminen verkkoon viivästyy usein verkkoliitännämenettelyissä. Yksi syy tällaisiin viivästyksiin on käytettävissä olevan verkkokapasiteetin puute investoijan valitsemassa paikassa, mikä edellyttää verkon laajentamista tai vahvistamista laitosten liittämiseksi järjestelmään turvallisesti. Uusi vaatimus, jonka mukaan sähköverkonhaltijoiden on sekä siirto- että jakelutasoilla julkaistava ja päivitettävä tiedot niiden toiminta-alueilla uusia liitännöjä varten käytettävissä olevasta kapasiteetista, helpottaisi investoijien mahdollisuuksia saada tietoa järjestelmässä käytettävissä olevasta verkkokapasiteetista ja siten vauhdittaisi päätöksentekoa, mikä puolestaan nopeuttaisi uusiutuvan energian vaadittua käyttöönottoa. Siirtoverkonhaltijoiden olisi päivitettävä kyseiset tiedot säännöllisesti vähintään kerran kuukaudessa. Siirtoverkonhaltijoiden olisi myös julkaistava käytettävissä olevan verkkokapasiteetin määrittämisessä käytetyt kriteerit, kuten olemassa oleva kysyntä ja tuotantokapasiteetti, oletukset, jotka on tehty uusien verkon käyttäjien mahdollisen integroinnin arvioimiseksi, asiaankuuluvat tiedot mahdollisesta energian rajoittamisesta, ja odotettavissa oleva asiaankuuluva verkon kehittäminen.
- (51) Lisäksi siirtoverkonhaltijoiden olisi verkkoon liittämistä koskevien pyyntöjen pitkiin vastausaikoihin liittyvän ongelman ratkaisemiseksi annettava verkon käyttäjille selkeää ja läpinäkyvää tietoa heidän liitännäpyyntöjensä tilasta ja käsittelystä. Siirtoverkonhaltijoiden olisi toimitettava tällaiset tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämispäivästä ja päivitettävä ne säännöllisesti, vähintään neljännesvuosittain.
- (52) Koska Viroa, Latviaa ja Liettuaa ei ole vielä synkronoitu unionin sähköjärjestelmään, niillä on hyvin erityisiä haasteita tasehallintamarkkinoiden järjestämisessä ja lisäpalvelujen markkinapohjaisessa hankinnassa. Vaikka edistymisen synkronoinnissa on käynnissä, yksi järjestelmän vakaan synkronisen toiminnan kriittisistä edellytyksistä on riittävien tasehallintaa koskevien kapasiteettireservien saatavuus taajuuden säätelyä varten. Koska Baltian maat ovat taajuuksien hallintatoimien osalta kuitenkin riippuvaisia Venäjän synkronialueesta, ne eivät ole vielä kyenneet kehittämään omia toimivia tasehallintamarkkinoita. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on lisännyt huomattavasti toimitusvarmuuteen liittyvää riskiä, joka johtuu omien tasehallintamarkkinoiden puuttumisesta. Sen vuoksi asetuksen (EU) 2019/943 6 artiklan 9, 10 ja 11 kohdan ja komission asetuksen (EU) 2017/2195⁽²²⁾ 41 artiklan 2 kohdan vaatimuksissa, joita on tarkoitus soveltaa olemassa oleviin tasehallintamarkkinoihin, ei vielä oteta huomioon Viron, Latvian ja Liettuan tilannetta, erityisesti siitä syystä, että tasehallintamarkkinoiden kehittäminen vaatii aikaa ja uusia investointeja tasehallintakapasiteettiin. Virolla, Latviassa ja Liettualla olisi sen vuoksi kyseisistä vaatimuksista poiketen oltava oikeus tehdä pidemmän aikavälin rahoitussopimuksia tasehallintakapasiteetin hankkimiseksi siirtymäkauden ajaksi.
- (53) Viroa, Latviaa ja Liettuaa koskevista siirtymäkausista olisi luovuttava asteittain mahdollisimman pian synkronoinnin jälkeen, ja niitä olisi käytettävä sellaisten asianmukaisten markkinavälineiden kehittämiseen, jotka tarjoavat lyhyen aikavälin tasehallintareservejä ja muita välttämättömiä lisäpalveluja, ja ne olisi rajattava kyseiseen prosessiin tarvittavaan aikaan.

⁽²²⁾ Komission asetus (EU) 2017/2195, annettu 23 päivänä marraskuuta 2017, sähköjärjestelmän tasehallintaa koskevista suuntaviivoista (EUVL L 312, 28.11.2017, s. 6).

- (54) Baltian maat on tarkoitus synkronoida Manner-Euroopan synkronialueeseen yhdellä Puolan ja Liettuan yhdistävällä kaksoisjohdolla. Synkronoinnin jälkeen kyseisen johdon kapasiteetti on suurelta osin varattava luotettavuusmarginaaleihin siltä varalta, että Baltian järjestelmässä ilmenee odottamaton käyttökeskeytys, josta aiheutuu tahattomia poikkeamia. Siirtoverkonhaltijoiden olisi edelleen tarjottava enimmäiskapasiteettia rajatylittävää kauppaa varten, noudatettava käyttövarmuusrajoja ja otettava huomioon Puolan ja Liettuan järjestelmien mahdolliset vikatapahtumat, mukaan lukien ne, jotka johtuvat suurjännitteisten tasasähköjohtojen käyttökatkoista tai Baltian maiden irtikytkennästä Manner-Euroopan synkronialueelta. Kyseiseen yhteenliitintään liittyvä erityistilanne olisi otettava huomioon laskettaessa kokonaiskapasiteettia ja vikatapahtumia asetuksen (EU) 2019/943 16 artiklan 8 kohdan mukaisesti.
- (55) Kapasiteettimekanismien olisi oltava avoimia kaikkien niiden resurssien kuten kaasukäyttöisten laitosten osallistumiselle, jotka pystyvät tarjoamaan vaadittavan teknisen suorituskvyn, edellyttäen että ne noudattavat asetuksen (EU) 2019/943 22 artiklan 4 kohdassa säädettyä päästörajaa sekä mahdollisia kansallisia päästötasoja tai muita objektiivisia ympäristökriteerejä, joita jäsenvaltiot saattavat haluta soveltaa nopeuttaakseen siirtymistä pois fossiilisista polttoaineista.
- (56) Ympäristönsuojelutavoitteiden tukemiseksi asetuksen (EU) 2019/943 22 artiklan 4 kohdassa vahvistetaan kapasiteettimekanismien hiilidioksidipäästörajoja koskevat vaatimukset. Siirtyessään hiilettömään järjestelmään ja energiakriisin jälkimainingeissa jäsenvaltioiden, jotka soveltavat ennen 4 päivää heinäkuuta 2019 hyväksytyjä kapasiteettimekanismeja, olisi kuitenkin voitava poikkeuksellisesti ja viimeisenä keinona poiketa kyseisestä hiilidioksidipäästörajasta rajatun ajanjakson ajan. Tällainen poikkeus olisi kuitenkin rajoitettava koskemaan ainoastaan olemassa olevaa tuotantokapasiteettia, joka on aloittanut kaupallisen tuotannon ennen 4 päivää heinäkuuta 2019 eli ennen asetuksen (EU) 2019/943 voimaantulopäivää. Poikkeusta koskevaan pyyntöön olisi liitettävä asianomaisen jäsenvaltion kertomus, jossa arvioidaan poikkeuksen vaikutusta kasvihuonekaasupäästöihin ja energiakäyttöön. Tällaiseen kertomukseen olisi sisällyttävä myös suunnitelma, joka sisältää välitavoitteita siirtymiseksi pois sellaisen tuotantokapasiteetin osallistumisesta, joka ei täytä kapasiteettimekanismien hiilidioksidipäästörajoja. Jos poikkeus myönnetään, jäsenvaltioiden olisi sallittava järjestää hankintaprosesseja, joiden on edelleen täytettävä kaikki asetuksen (EU) 2019/943 IV luvun vaatimukset, hiilidioksidipäästörajoja koskevia vaatimuksia lukuun ottamatta. Tuotantokapasiteettia, joka ei täytä hiilidioksidipäästörajoja, ei olisi hankittava yhtä vuotta pidemmäksi ajaksi eikä toimitusjaksoksi, joka jää poikkeuksen voimassaoloaikaa lyhyemmäksi. Ennen ylimääräistä hankintaprosessia, joka on avoin sellaisen tuotantokapasiteetin osallistumiselle, joka ei täytä hiilidioksidipäästörajoja, olisi toteutettava hankintaprosessi, jonka tarkoituksena on maksimoida hiilidioksidipäästörajoja noudattavan kapasiteetin osallistuminen, muun muassa antamalla kapasiteetin hintojen nousta riittävän korkealle tällaiseen kapasiteettiin tehtävien investointien houkuttelemiseksi.
- (57) Komission olisi tarkasteltava tätä asetusta uudelleen, jotta voidaan varmistaa sähkömarkkinoiden rakenteen häiriönsietokyky kriisiaikoina ja sen kyky tukea hiilestä irtautumista koskevia unionin tavoitteita, tehostaa edelleen markkinoiden yhdentymistä ja edistää tarvittavia infrastruktuuri-investointeja sekä sähkönhankintasopimusten markkinoiden kehittämistä. Komissio antaa kyseisen uudelleentarkastelun perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle kattavan kertomuksen ja liittyy siihen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen. Komission olisi kyseisessä kertomuksessa arvioitava erityisesti lyhyen aikavälin sähkömarkkinoiden nykyisen rakenteen ja toiminnan tehokkuutta, niiden mahdollisia heikkouksia ja mahdollisia ratkaisuja ja välineitä kriisi- ja hätätilanteita varten sekä jakeluverkkoja koskevan unionin oikeudellisen ja rahoituskehyksen soveltuvuutta. Lisäksi kyseisessä kertomuksessa olisi käsiteltävä kykyä saavuttaa uusiutuvaa energiaa ja energian sisämarkkinoita koskevat unionin tavoitteet sekä yhden tai useamman unionin markkina-alustan perustamisen mahdollisuutta ja toteutettavuutta sähkönhankintasopimuksia varten.
- (58) Siltä osin kuin tässä asetuksessa säädetty toimenpiteet ovat valtiontukea, tällaisia toimenpiteitä koskevat säännökset eivät rajoita Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamista. Komissiolla on toimivalta arvioida valtiontuen soveltuvuutta sisämarkkinoille.
- (59) Tässä asetuksessa säädetty toimenpiteet eivät rajoita Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2016/1011⁽²³⁾ ja (EU) N:o 648/2012⁽²⁴⁾ eivätkä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU⁽²⁵⁾ soveltamista.

⁽²³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/1011, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, rahoitusvälineissä ja rahoitussopimuksissa vertailuarvoina tai sijoitusrahastojen arvonkehityksen mittaamisessa käytettävistä indekseistä ja direktiivien 2008/48/EY ja 2014/17/EU sekä asetuksen (EU) N:o 596/2014 muuttamisesta (EUVL L 171, 29.6.2016, s. 1).

⁽²⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 648/2012, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä (EUVL L 201, 27.7.2012, s. 1).

⁽²⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

- (60) Asetukset (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 olisi sen vuoksi muutettava vastaavasti.
- (61) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta, joka on yhdenmukaisen sähkömarkkinoiden rakenteen parantaminen erityisesti kohtuuttoman korkeiden sähkön hintojen estämiseksi, vaan se voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Asetuksen (EU) 2019/942 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2019/942 seuraavasti:

1) muutetaan 2 artikla seuraavasti:

a) lisätään alakohta seuraavasti:

”a a) antaa komission asetuksen (EU) 2016/1719 (*) mukaisesti perustetulle keskitetylle kauppapaikalle osoitettuja lausuntoja ja suosituksia;

(*) Komission asetus (EU) 2016/1719, annettu 26 päivänä syyskuuta 2016, pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevista suuntaviivoista (EUVL L 259, 27.9.2016, s. 42).”;

b) korvataan d alakohta seuraavasti:

”d) tekee yksittäisiä päätöksiä tietojen antamisesta 3 artiklan 2 kohdan, 7 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 8 artiklan c alakohdan mukaisesti; menetelmien ja ehtojen hyväksymisestä 4 artiklan 4 kohdan ja 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti; 5 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuista tarjousalueiden arvioinneista; 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista teknisistä kysymyksistä; sääntelyviranomaisten välisestä välimiesmenettelystä 6 artiklan 10 kohdan mukaisesti; 7 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin alueellisiin koordinoitikeskuksiin liittyen; 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu menetelmien ja laskelmien sekä teknisten eritelmien hyväksymisestä ja muuttamisesta; 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu menetelmien hyväksymisestä ja muuttamisesta; 10 artiklassa tarkoitetuista vapautuksista; 11 artiklan d alakohdassa tarkoitettu infrastruktuurista; 12 artiklan nojalla tukkimarkkinoiden eheyteen ja tarkasteltavuuteen liittyvistä asioista; sekä 5 artiklan 9 kohdan mukaisten Sähkö-ENTSON ja EU DSO -elimen yhteisen ehdotuksen, joka liittyy joustotarpeista esitettävien tietojen tyyppiä ja muotoa sekä niistä esitettäviä analyyssejä koskeviin menetelmiin, hyväksymisestä ja tarvittaessa niiden muuttamisesta.”;

2) lisätään 3 artiklan 2 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Tätä kohtaa sovelletaan myös asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti perustettuun keskitettyyn kauppapaikkaan.”;

3) lisätään 4 artiklaan kohta seuraavasti:

”9. Tämän artiklan 6, 7 ja 8 kohtaa sovelletaan myös asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti perustettuun keskitettyyn kauppapaikkaan.”;

4) muutetaan 5 artikla seuraavasti:

a) lisätään 8 kohtaan alakohta seuraavasti:

”ACER seuraa asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti perustettua keskitettyä kauppapaikkaa.”;

b) lisätään kohta seuraavasti:

”9. ACER hyväksyy asetuksen (EU) 2019/943 19 e artiklan 6 kohdan mukaisen Sähkö-ENTSON ja EU DSO -elimen yhteisen ehdotuksen, joka liittyy joustotarpeista esitettävien tietojen tyyppiä ja muotoa sekä niistä esitettäviä analyyssejä koskeviin menetelmiin, ja tarvittaessa muuttaa sitä.”;

5) korvataan 6 artiklan 9 kohta seuraavasti:

”9. ACER antaa lausuntoja asianomaiselle sääntelyviranomaiselle ja komissiolle asetuksen (EU) 2019/943 8 artiklan 1 b kohdan ja 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti.”;

6) muutetaan 15 artikla seuraavasti:

a) lisätään 4 kohtaan alakohta seuraavasti:

”ACER antaa asetuksen (EU) 2019/943 7 a artiklan 7 kohdan mukaisesti suoritettua arvioinnin jälkeen kertomuksen huipuntasaastuotteiden käytön vaikutuksista unionin sähkömarkkinoilla kriisitilanteiden aikana ja kyseisen asetuksen 7 a artiklan 8 kohdan mukaisesti suoritettua arvioinnin jälkeen kertomuksen, jossa arvioidaan huipuntasaastuotteiden kehittämisen vaikutuksia unionin sähkömarkkinoilla tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.”;

b) lisätään kohta seuraavasti:

”5. ACER antaa asetuksen (EU) 2019/943 19 e artiklan 7 kohdan mukaisesti kertomuksen, jossa analysoidaan arvioituja joustotarpeita koskevia kansallisia arviointeja ja annetaan sääntelyviranomaisen tai jonkin jäsenvaltion nimeämän muun viranomaisen tai yhteisön havaintoja koskevia suosituksia kysymyksistä, joilla on rajat ylittävää merkitystä.”.

2 artikla

Asetuksen (EU) 2019/943 muuttaminen

Muutetaan asetus (EU) 2019/943 seuraavasti:

1) muutetaan 1 artikla seuraavasti:

a) korvataan a ja b alakohta seuraavasti:

”a) luoda perusta energiaunionin tavoitteiden ja ilmastoneutraaliuden saavuttamista viimeistään vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen, erityisesti vuoteen 2030 ulottuvien ilmasto- ja energiapolitiikan puitteiden tavoitteiden, tehokkaalle saavuttamiselle mahdollistamalla markkinasignaalien vaikutus tehokkuuden ja uusiutuvan energian osuuden lisäämiseen sekä toimitusvarmuuden, joustavuuden, järjestelmän integroinnin useiden energiantajien avulla, kestävyys, hiilestä irtautumisen ja innovoinnin parantamiseen;

b) vahvistaa peruseriaatteet hyvin toimiville, yhdenmetyille sähkömarkkinoille, jotka mahdollistavat kaikkien resurssien tarjoajien ja sähkön asiakkaiden syrjimättömän pääsyn markkinoille, mahdollistavat sähkön termiini- ja markkinoiden kehittämisen, jotta toimittajat ja kuluttajat voivat suojautua sähkön hintojen tulevan epävakauden riskiltä, antavat vaikutusmahdollisuuksia ja suojaa kuluttajille, varmistavat kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla, lisäävät toimitusvarmuutta ja joustavuutta kulutusjoukon, energian varastoinnin ja muiden fossiilittomien joustoratkaisujen avulla, varmistavat energiatehokkuuden, helpottavat hajautetun kysynnän ja tarjonnan aggregointia ja mahdollistavat uusiutuvasta energiasta tuotetun sähkön integroinnin markkinoille ja alakohtaisen integroinnin ja siitä maksettavan markkinapohjaisen korvauksen.”;

b) lisätään alakohdat seuraavasti:

”e) tukea pitkän aikavälin investointeja uusiutuvan energian tuotantoon, joustavuuteen ja verkkoihin, jotta kuluttajilla on mahdollisuus kohtuuhintaista energialaskujaan ja vähentää niiden riippuvuutta sähkön lyhyen aikavälin markkinahintojen vaihteluista, erityisesti fossiilisten polttoaineiden hintojen vaihtelusta, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä;

f) vahvistaa puitteet toimenpiteiden hyväksymiselle sähkön hintakriisiin vastaamiseksi.”;

2) muutetaan 2 artikla seuraavasti:

a) korvataan 22 kohta seuraavasti:

”22) ”kapasiteettimekanismilla” toimenpidettä, jolla varmistetaan tarvittavan resurssien riittävyyden tason saavuttaminen maksamalla resursseille korvaus niiden käytettävyydestä, pois lukien lisäpalveluihin ja siirtorajoituksen hallintaan liittyvät toimenpiteet.”;

b) lisätään alakohdat seuraavasti:

- 72) "huipputunnilla" tuntia, jona sähkön kokonaiskulutuksen tai muista kuin uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön kokonaiskulutuksen taikka sähkön vuorokausimarkkinoiden tukkuhinnan odotetaan siirtoverkonhaltijoiden ja tarvittaessa nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden ennusteiden perusteella olevan korkeimmillaan, ottaen huomioon alueiden väliset siirrot;
- 73) "huipuntasauksella" markkinaosapuolten kykyä vähentää verkonhaltijan pyynnöstä sähkönkulutusta verkosta huipputunteina;
- 74) "huipuntasauustuotteella" markkinapohjaista tuotetta, jonka avulla markkinaosapuolet voivat tarjota huipuntasausta verkonhaltijoille;
- 75) "alueellisella virtuaalisella keskuksella" ei-fyysistä aluetta, joka kattaa useamman kuin yhden tarjousalueen ja jolle vahvistetaan viitehinta tietyn menetelmän perusteella;
- 76) "kaksisuuntaisella hinnanerosopimuksella" voimalaitosoperaattorin ja vastapuolen, yleensä julkisyhteisön, välistä sopimusta, jossa määrätään sekä vähimmäiskorvaussuojat että yläraja liialliselle korvaukselle;
- 77) "sähkönhankintasopimuksella" sopimusta, jolla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö sopii ostavansa sähköä sähköntuottajalta markkinapohjaisesti;
- 78) "erillisellä mittauslaitteella" laitetta, joka on liitetty tai sisällytetty omaisuuserään, joka tarjoaa kulutusjoustoja tai joustopalveluja sähkömarkkinoilla tai verkonhaltijoille;
- 79) "joustavuudella" sähköjärjestelmän kykyä mukautua tuotanto- ja kulutusmallien vaihteluun ja verkon saatavuuteen asiaankuuluvilla markkina-aikaväleillä.;

3) muutetaan 7 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Siirtoverkonhaltijoiden ja nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on yhdessä järjestettävä asetuksen (EU) 2015/1222 mukaisesti integroitujen vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden hallinnointi. Siirtoverkonhaltijoiden ja nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on tehtävä yhteistyötä unionin tasolla tai, jos se on tarkoituksenmukaisempaa, alueellisella tasolla, jotta unionin vuorokautinen ja päivänsisäinen sähkökauppa toimisi mahdollisimman tehokkaasti. Yhteistyövelvoite ei rajoita unionin kilpailuoikeuden soveltamista. Siirtoverkonhaltijoihin ja nimitettyihin sähkömarkkinaoperaattoreihin on niiden sähkökauppaan liittyvissä tehtävissä sovellettava sääntelyviranomaisten viranomaisvalvontaa direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan mukaisesti ja ACERin viranomaisvalvontaa asetuksen (EU) 2019/942 4 ja 8 artiklan mukaisesti sekä asetuksen (EU) N:o 1227/2011 asiaankuuluvissa säännöksissä vahvistetun mukaisesti tarkasteltavuutta koskevia velvoitteita ja markkinoiden manipuloinnin tehokasta seurantaa.;"

b) muutetaan 2 kohta seuraavasti:

i) korvataan c alakohta seuraavasti:

"c) niillä on maksimoitava kaikkien markkinaosapuolten mahdollisuudet osallistua alueiden väliseen ja alueiden sisäiseen kauppaan syrjimättömällä tavalla ja mahdollisimman lähellä reaaliaikaa kaikilla tarjousalueilla ja kaikkien tarjousalueiden välillä;

c a) ne on järjestettävä siten, että varmistetaan likviditeetin jakaminen kaikkien nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden kesken kaikkina aikoina sekä alueiden välisessä että alueiden sisäisessä kaupassa. Nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on vuorokausimarkkinoiden osalta toimitettava kaikki vuorokausituotteita ja ominaisuuksiltaan samankaltaisia tuotteita koskevat tilaukset yhteenkytketyille vuorokausimarkkinoille alkaen tuntia ennen jakamisen sulkeutumisajankohtaa siihen viimeisimpään ajankohtaan saakka, jona vuorokausikauppa sallitaan, ja ne eivät saa järjestää vuorokausituotteiden tai ominaisuuksiltaan samankaltaisten tuotteiden kauppaa yhteenkytkettyjen vuorokausimarkkinoiden ulkopuolella. Nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on päivänsisäisten markkinoiden osalta toimitettava kaikki päivänsisäisiä tuotteita ja ominaisuuksiltaan samankaltaisia tuotteita koskevat tilaukset yhteenkytketyille päivänsisäisille markkinoille yhteenkytkettyjen päivänsisäisten markkinoiden kapasiteetin jakamisen avautumisajankohdasta siihen viimeisimpään ajankohtaan saakka, jona päivänsisäinen kauppa sallitaan tietyllä tarjousalueella, ja ne eivät saa järjestää päivänsisäisten tuotteiden tai ominaisuuksiltaan samankaltaisten tuotteiden kauppaa yhteenkytkettyjen päivänsisäisten markkinoiden ulkopuolella. Kyseisiä velvoitteita sovelletaan nimitettyihin sähkömarkkinaoperaattoreihin, yrityksiin, jotka käyttävät määräysvaltaa nimitettyyn sähkömarkkinaoperaattoriin nähden, sekä yrityksiin, jotka ovat suoraan tai välillisesti nimitetyn sähkömarkkinaoperaattorin määräysvallassa.;"

ii) korvataan f alakohta seuraavasti:

"f) niiden on oltava avoimia ja soveltuvin osin annettava tietoa generaattoriyksiköittäin samalla, kun niissä suojataan kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus ja varmistetaan, että kauppaa käydään anonyymisti;"

4) lisätään artikkelit seuraavasti:

"7 a artikla

Huipuntasaustuote

1. Jos direktiivin (EU) 2019/944 66 a artiklan mukaisesti julistetaan alueellinen tai unionin laajuinen sähkön hintakriisi, jäsenvaltiot voivat pyytää verkonhaltijoita ehdottamaan huipuntasaustuotteiden hankintaa sähkön kysynnän vähentämiseksi huipputunteina. Tällaisen hankinnan kesto on rajoitettava direktiivin (EU) 2019/944 66 a artiklan 1 kohdan nojalla hyväksytyssä täytäntöönpanopäätöksessä vahvistettuun keston.

2. Jos 1 kohdan mukainen pyyntö esitetään, verkonhaltijoiden on sidosryhmiä kuultuaan toimitettava asianomaisen jäsenvaltion sääntelyviranomaiselle hyväksymistä varten ehdotus, jossa esitetään huipuntasaustuotteen mitoitus sekä hankinta- ja käyttöönottoehdot.

3. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on arvioitava 2 kohdassa tarkoitettua huipuntasaustuotetta koskevaa ehdotusta siltä kannalta, miten sen avulla vähennetään sähkön kysyntää ja sähkön tukkuhintaan kohdistuvaa vaikutusta huipputunteina. Kyseisessä arvioinnissa on otettava huomioon tarve varmistaa, että huipuntasaustuote ei perusteettomasti vääristä sähkömarkkinoiden toimintaa eikä aiheuta kulutusjoustopalvelujen uudelleenohjautumista huipuntasaustuotteiden suuntaan. Tämän arvioinnin perusteella sääntelyviranomainen voi pyytää, että verkonhaltija muuttaa ehdotustaan.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitetun huipuntasaustuotetta koskevan ehdotuksen on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) huipuntasaustuotteen

i) mitoituksen on perustuttava analyysiin toimitusvarmuuden varmistamiseksi verkon vakautta vaarantamatta tarvittavan lisäpalvelun tarpeesta, sen vaikutuksesta markkinoihin ja sen odotetuista kustannuksista ja hyödyistä;

ii) mitoituksessa on otettava huomioon kysyntäennuste, uusiutuvasta energiasta tuotettua sähköä koskeva ennuste, järjestelmän muita joustolähteitä koskeva ennuste kuten energian varastointi ja vältetyn verkkoon ajamisen vaikutus tukkuhintaan; sekä

iii) mitoitus on rajoitettava sen varmistamiseksi, että ennakoidut kustannukset eivät ylitä huipuntasaustuotteen odotettuja hyötyjä;

b) huipuntasaustuotteen hankinnan on perustuttava objektiivisiin, läpinäkyviin, markkinapohjaisiin ja syrjimättömiin kriteereihin, sen on rajoituttava kulutusjousto eikä se saa sulkea pois osallistuvien omaisuuserien pääsyä muille markkinoille;

c) huipuntasaustuotteen hankinnassa on käytettävä tarjouskilpailua, joka voi olla jatkuva ja jossa valinta perustuu alhaisimpiin kustannuksiin, joita aiheutuu ennalta määriteltyjen teknisten ja ympäristökriteerien täyttämistä, ja sen on mahdollistettava kuluttajien tehokas osallistuminen suoraan tai aggregoinnin kautta;

d) tarjousten vähimmäiskoon on oltava enintään 100 kW, myös aggregoinnin kautta;

e) huipuntasaustuotetta koskevat sopimukset on tehtävä viimeistään viikkoa ennen sen käyttöönottoa;

f) huipuntasaustuotteen käyttöönotto ei saa vähentää alueiden välistä kapasiteettia;

g) huipuntasaustuotteen käyttöönoton on tapahduttava ennen vuorokausimarkkinoiden aikaväliä tai sen aikana, ja se voidaan toteuttaa ennalta määritetyn sähkön hinnan perusteella;

h) huipuntasauustuotteen aktivointi ei saa tarkoittaa fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan tuotannon käynnistämistä mittauspisteen takana, jotta vältetään kasvihuonekaasupäästöjen lisääntyminen.

5. Huipuntasauustuotteen käyttöönotosta johtuva kulutuksen todellinen väheneminen on mitattava suhteessa perustasuon, joka vastaa odotettua sähkönkulutusta ilman huipuntasauustuotteen käyttöönottoa. Jos verkonhaltija hankkii huipuntasauustuotteen, sen on markkinaosapuolia kuultuaan kehitettävä perustason määrittäminen menetelmä, otettava tarvittaessa huomioon 59 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla hyväksytyt täytäntöönpanosäädökset ja toimitettava se asianomaiselle sääntelyviranomaiselle hyväksymistä varten.

6. Asianomaisen sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä verkonhaltijoiden 2 ja 5 kohdan mukaisesti toimittama, huipuntasauustuotteen hankintaa ja perustason määrittäminen menetelmää koskeva ehdotus tai pyydettyä verkonhaltijoita muuttamaan ehdotusta tai perustason määrittäminen menetelmää, jos kyseinen ehdotus tai kyseinen menetelmä ei täytä 2, 4 ja 5 kohdissa asetettuja vaatimuksia.

7. ACER arvioi viimeistään kuuden kuukauden kuluttua 1 kohdassa tarkoitetun alueellisen tai unionin laajuisen sähkön hintakriisin päättymisestä sidosryhmiä kuultuaan huipuntasauustuotteiden käytön vaikutuksia unionin sähkömarkkinoihin. Kyseisessä arvioinnissa on otettava huomioon tarve varmistaa, että huipuntasauustuotteet eivät perusteettomasti vääristä sähkömarkkinoiden toimintaa eivätkä aiheuta kulutusjoustopalvelujen uudelleenohjautumista huipuntasauustuotteiden suuntaan. ACER voi antaa suosituksia, jotka sääntelyviranomaisten on otettava huomioon 3 kohdan mukaisessa arvioinnissaan.

8. ACER arvioi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2025 sidosryhmiä kuultuaan huipuntasauustuotteiden kehittämisen vaikutuksia unionin sähkömarkkinoihin tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Kyseisessä arvioinnissa on otettava huomioon tarve varmistaa, että huipuntasauustuotteet eivät perusteettomasti vääristä sähkömarkkinoiden toimintaa eivätkä aiheuta kulutusjoustopalvelujen uudelleenohjautumista huipuntasauustuotteiden suuntaan. Komissio voi arvioinnin pohjalta esittää lainsäädäntöehdotuksen tämän asetuksen muuttamiseksi, jotta huipuntasauustuotteita voidaan ottaa käyttöön muulloinkin kuin alueellisissa tai unionin laajuisissa sähkön hintakriisitilanteissa.

7 b artikla

Erillinen mittauslaite

1. Rajoittamatta direktiivin (EU) 2019/944 19 artiklan soveltamista siirtoverkonhaltijat, jakeluverkonhaltijat ja asianomaiset markkinaosapuolet, mukaan lukien riippumattomat aggregaattorit, voivat loppuasiakkaan suostumuksella käyttää erillisistä mittauslaitteista saatuja tietoja kulutusjoustopalvelujen ja joustopalvelujen, myös energian varastojen tarjoamisen, tarkkailua ja selvitystä varten.

Tätä artiklaa sovellettaessa erillisistä mittauslaitteista saatavien tietojen käytön on oltava direktiivin (EU) 2019/944 23 ja 24 artiklan sekä muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön, mukaan lukien tietosuojaa ja yksityisyyttä koskeva lainsäädäntö, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 (*), mukaista. Jos tällaisia tietoja käytetään tutkimustarkoituksiin, tiedot on yhdistettävä ja anonymisoitava.

2. Jos loppuasiakkaalla ei ole asennettua älymittaria tai jos loppukäyttäjän älymittari ei ilmoita tarvittavia tietoja kulutusjoustopalvelujen tai joustopalvelujen tarjoamiseksi, myöskään riippumattoman aggregaattorin välityksellä, siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on hyväksyttävä erillisen mittauslaitteen tiedot, jos sellaisia on saatavilla, kulutusjoustopalvelujen ja joustopalvelujen, mukaan lukien energian varastointi, selvittämistä varten, eivätkä ne saa syrjiä kyseistä loppuasiakasta joustopalvelujen hankinnassa. Tätä velvoitetta sovelletaan edellyttäen, että jäsenvaltioiden 3 kohdan nojalla vahvistamia sääntöjä ja vaatimuksia noudatetaan.

3. Jäsenvaltioiden on vahvistettava säännöt ja vaatimukset, jotka koskevat erillisen mittauslaitteen tietojen validointiprosessia, jotta voidaan tarkistaa ja varmistaa asianomaisten tietojen laatu ja johdonmukaisuus sekä yhteentoimivuus direktiivin (EU) 2019/944 23 ja 24 artiklan sekä muun asiaan liittyvän unionin lainsäädännön mukaisesti.

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasäädös) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).";

5) muutetaan 8 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on annettava markkinaosapuolten käydä sähkökauppaa mahdollisimman lähellä reaaliaikaa ja vähintään päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohtaan saakka. Päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan on 1 päivästä tammikuuta 2026 alkaen oltava enintään 30 minuuttia ennen reaaliaikaa.

1 a. Asianomainen sääntelyviranomainen voi asianomaisen siirtoverkonhaltijan pyynnöstä myöntää poikkeuksen 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta 1 päivään tammikuuta 2029 saakka. Siirtoverkonhaltijan on toimitettava pyyntö asianomaiselle sääntelyviranomaiselle. Pyyntöön on sisällyttävä

a) vaikutustenarviointi, jossa otetaan huomioon asianomaisilta nimitetyiltä sähkömarkkinaoperaattoreilta ja markkinaosapuolilta saatu palaute ja osoitetaan tällaisen toimenpiteen kielteinen vaikutus kansallisen sähköjärjestelmän toimitusvarmuuteen, kustannustehokkuuteen, myös suhteessa olemassa oleviin tasehallinnan kauppapaikkoihin asetuksen (EU) 2017/2195 mukaisesti, uusiutuvan energian integrointiin ja kasvihuonekaasupäästöihin; sekä

b) toimintasuunnitelma, jonka tarkoituksena on päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan lyhentäminen 30 minuuttiin ennen reaaliaikaa 1 päivään tammikuuta 2029 mennessä.

1 b. Sääntelyviranomainen voi asianomaisen siirtoverkonhaltijan pyynnöstä myöntää uuden poikkeuksen 1 kohdassa säädetystä vaatimuksesta enintään kahden ja puolen vuoden ajaksi 1 a kohdassa tarkoitetun ajanjakson päättymispäivästä. Asianomaisen siirtoverkonhaltijan on toimitettava pyyntö asianomaiselle sääntelyviranomaiselle, Sähkö-ENTSOlle ja ACERille viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2028. Pyyntöön on sisällyttävä

a) uusi vaikutustenarviointi, jossa otetaan huomioon markkinaosapuolilta ja nimitetyiltä sähkömarkkinaoperaattoreilta saatu palaute ja perustellaan uuden poikkeuksen tarve kansallisen sähköjärjestelmän toimitusvarmuuteen, kustannustehokkuuteen, uusiutuvan energian integrointiin ja kasvihuonekaasupäästöihin liittyvillä riskeillä; sekä

b) tarkistettu toimintasuunnitelma päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan lyhentämiseksi 30 minuuttiin ennen reaaliaikaa siihen päivään mennessä, josta alkaen pidennystä pyydetään, ja viimeistään poikkeuksen pyydettyä alkamispäivänä.

ACER antaa lausunnon uuden poikkeuksen rajatylittävistä vaikutuksista kuuden kuukauden kuluessa tällaista poikkeusta koskevan pyynnön vastaanottamisesta. Kyseisen sääntelyviranomaisen on otettava tämä lausunto huomioon ennen kuin se tekee päätöksen uutta poikkeusta koskevasta pyynnöstä.

1 c. Komissio toimittaa nimitettyjä sähkömarkkinaoperaattoreita, Sähkö-ENTSOa, ACERia ja asianomaisia sidosryhmiä kuultuaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1 päivänä joulukuuta 2027 kertomuksen, jossa arvioidaan, millaisia vaikutuksia on tämän artiklan nojalla vahvistetun alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisajankohdan lyhentämisellä ja mitkä ovat sen kustannukset ja hyödyt ja toteutettavuus ja millaisia käytännön ratkaisuja ajankohdan lyhentämiseksi edelleen, jotta markkinaosapuolet voisivat käydä sähkökauppaa mahdollisimman reaaliaikaisesti. Kertomuksessa on tarkasteltava sähköjärjestelmän varmuuteen kohdistuvia vaikutuksia, kustannustehokkuutta sekä uusiutuvan energian integrointiin ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentymiseen kohdistuvia hyötyjä.;

b) korvataan 3 kohta seuraavasti:

"3. Nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden on tarjottava vuorokausimarkkinoilla ja päivänsisäisillä markkinoilla kaupattavaksi tuotteita, jotka ovat kooltaan riittävän pieniä, eli tarjousten vähimmäiskoko on 100 kilowattia tai vähemmän, jotta mahdollistetaan kulutusjoustop, energian varastoinnin ja pienimuotoisten uusiutuvien energialähteiden ja myös asiakkaiden suora osallistuminen, myös aggregoinnin välityksellä.;"

6) korvataan 9 artikla seuraavasti:

”9 artikla

Terminiimarkkinat

1. Siirtoverkonhaltijoiden on asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti myönnettävä pitkän aikavälin siirto-oikeuksia tai niillä on oltava käytössä vastaavia toimenpiteitä, jotta markkinaosapuolet, mukaan lukien uusiutuvaa energiaa käyttävien voimalaitosten omistajat, voivat suojautua hintariskeiltä, paitsi jos toimivaltaisten sääntelyviranomaisten tekemä tarjousalueen rajoja koskeva termiiniimarkkinoiden arviointi osoittaa, että asianomaisilla tarjousalueilla on tarjolla riittävästi suojausmahdollisuuksia.

2. Pitkän aikavälin siirto-oikeudet on jaettava säännöllisesti läpinäkyvällä, markkinapohjaisella ja syrjimättömällä tavalla keskitetyn kauppapaikan kautta. Alueiden välisen pitkän aikavälin kapasiteetin jakamistiheyden ja eräntymisaikojen on tuettava unionin termiiniimarkkinoiden tehokasta toimintaa.

3. Unionin termiiniimarkkinoiden rakenteeseen on kuuluttava tarvittavat välineet, joilla parannetaan markkinaosapuolten kykyä suojautua hintariskeiltä sähkön sisämarkkinoilla.

4. Komissio tekee asianomaisia sidosryhmiä kuultuaan viimeistään 17 päivänä tammikuuta 2026 arvioinnin 3 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi mahdollisesti toteutettavien toimenpiteiden vaikutuksista. Vaikutustenarvioinnin on katettava muun muassa seuraavat:

- a) mahdolliset muutokset pitkän aikavälin siirto-oikeuksien jakamistiheyteen;
 - b) mahdolliset muutokset pitkän aikavälin siirto-oikeuksien eräntymisaikoihin, erityisesti eräntymisaikoihin, jotka ovat vähintään kolme vuotta;
 - c) mahdolliset muutokset pitkän aikavälin siirto-oikeuksien luonteeseen;
 - d) keinot vahvistaa jälkimarkkinoita; sekä
 - e) termiiniimarkkinoiden virtuaalisten aluekeskusten mahdollinen käyttöönotto.
5. Termiiniimarkkinoiden virtuaalisten aluekeskusten osalta 4 kohdan mukaisesti tehdyn vaikutustenarvioinnin on katettava seuraavat:
- a) virtuaalisten aluekeskusten riittävä maantieteellinen laajuus, mukaan lukien tarjousalueet, jotka kyseisiä keskuksia muodostaisivat, sekä kahteen tai useampaan virtuaaliseen keskukseseen kuuluvien tarjousalueiden erityisilanteet, tarkoituksena maksimoida viitehintojen ja virtuaalisia aluekeskuksia muodostavien tarjousalueiden hintojen välinen korrelaatio;
 - b) jäsenvaltioiden sähköverkkojen yhteenliittämistä, erityisesti niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka jäävät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 (*) 4 artiklan d alakohdan 1 alakohdassa säädettyjen vuosien 2020 ja 2030 sähköverkkojen yhteenliittämätavoitteiden alapuolelle;
 - c) menetelmä termiiniimarkkinoiden virtuaalisten aluekeskusten viitehintojen laskemiseksi tarkoituksena maksimoida viitehinnan ja virtuaalisen aluekeskuksen muodostavien tarjousalueiden hintojen välinen korrelaatio;
 - d) tarjousalueiden mahdollisuus olla osana useammassa kuin yhdessä virtuaalisessa aluekeskuksessa;
 - e) keinot maksimoida kaupankäyntimahdollisuudet sellaisilla suojaustuotteilla, joissa viitataan termiiniimarkkinoiden virtuaalisiin aluekeskuksiin, sekä pitkän aikavälin siirto-oikeuksilla tarjousalueilta virtuaalisiin aluekeskuksiin;
 - f) keinot varmistaa, että 2 kohdassa tarkoitettu keskitetty kauppapaikka tarjoaa pitkän aikavälin siirto-oikeuksien jakamista ja helpottaa niillä käytävää kauppaa;
 - g) olemassa olevia hallitustenvälisiä sopimuksia ja niihin perustuvia oikeuksia koskevat johtopäätökset.

6. Komissio hyväksyy tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetun vaikutustenarvioinnin tulosten perusteella viimeistään 17 päivänä heinäkuuta 2026 täytäntöönpanosäädöksen, jossa täsmennetään toimenpiteet ja välineet tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi ja kyseisten toimenpiteiden ja välineiden tarkat ominaisuudet. Tämä täytäntöönpanosäädös hyväksytään 67 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

7. Asetuksen (EU) 2016/1719 mukaisesti perustettu keskitetty kauppapaikka tarjoaa siirtoverkonhaltijoiden puolesta pitkän aikavälin siirto-oikeuksien jakamista ja helpottaa niillä käytävää kauppaa. Kauppapaikalla on oltava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1132 (**) liitteessä II tarkoitettu oikeudellinen muoto.

8. Jos toimivaltainen sääntelyviranomainen katsoo, että markkinaosapuolilla ei ole riittävästi suojausmahdollisuuksia, se voi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU (***) 67 artiklan mukaisesti nimettyjä toimivaltaisia viranomaisia kuultuaan, jos termiinimarkkinat koskevat mainitun direktiivin 4 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa määriteltyjä rahoitusvälineitä, vaatia sähköpörssiä tai siirtoverkonhaltijoita toteuttamaan lisätoimenpiteitä, kuten markkinatakaustoimintaa, termiinimarkkinoiden likviditeetin parantamiseksi.

9. Markkinaoperaattorit voivat unionin kilpailuoikeutta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia (EU) N:o 648/2012 (****) ja (EU) N:o 600/2014 (*****), ja direktiiviä 2014/65/EU noudattaen kehittää termiinimarkkinoille suojausinstrumentteja, myös pitkän aikavälin suojausinstrumentteja, tarjotakseen markkinaosapuolille, mukaan lukien uusiutuvia energialähteitä käyttävien voimalaitosten omistajat, asianmukaiset mahdollisuudet suojautua hintojen vaihtelusta aiheutuvilta taloudellisilta riskeiltä. Jäsenvaltiot eivät saa edellyttää, että tällaiset suojaustoimet rajoittuvat jäsenvaltion tai tarjousalueen sisäisiin kauppoihin.

(*) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

(**) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/1132, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2017, tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista (EUVL L 169, 30.6.2017, s. 46).

(***) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).

(****) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 648/2012, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä (EUVL L 201, 27.7.2012, s. 1).

(*****) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 600/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 84).”;

7) muutetaan 18 artikla seuraavasti:

a) korvataan 2 ja 3 kohta seuraavasti:

”2. Tariffeihin sovellettavien menetelmien on

a) vastattava siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden kiinteitä kustannuksia, ottaen huomioon sekä pääoma- että toimintakustannukset, ja tarjottava siirtoverkonhaltijoille ja jakeluverkonhaltijoille asianmukaisia kannustimia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä, mukaan lukien ennakoivat investoinnit, jotta tehokkuutta voidaan parantaa, energiatehokkuus mukaan lukien;

b) edistettävä markkinoiden yhdentymistä, uusiutuvan energian integroimista ja toimitusvarmuutta;

c) tuettava joustopalvelujen käyttöä ja mahdollistettava joustavien liitäntöjen käyttö;

d) edistettävä tehokkaita ja oikea-aikaisia investointeja, mukaan lukien ratkaisut olemassa olevan verkon optimoimiseksi;

e) helpotettava energian varastointia, kulutusjoustoja ja asiaankuuluvaa tutkimustoimintaa;

f) edistettävä yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista, vähennettävä ympäristövaikutuksia ja edistettävä yleistä hyväksyntää sekä

g) helpotettava kuluttajan edun mukaista innovointia esimerkiksi digitalisoinnissa, joustopalveluissa ja yhteenliittämisessä erityisesti tarvittavan infrastruktuurin kehittämiseksi, jotta asetuksen (EU) 2018/1999 4 artiklan d alakohdan 1 alakohdassa sähköverkkojen yhteenliittämistästeelle asetettu vähimmäistavoite voidaan saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

3. Tuottajiin tai loppuasiakkaisiin tai molempiin sovellettavien tariffien tason avulla on tarvittaessa annettava sijaintia koskevia investointisignaaleja unionin tasolla, kuten tariffirakenteen kautta saatavia kannustimia, jotta ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyn ja sähköverkon vahvistamisen kustannuksia voidaan vähentää, ja otettava huomioon verkon häviöt ja aiheutunut siirtorajoitus sekä infrastruktuurin investointikustannukset.”;

b) korvataan 8 kohta seuraavasti:

”8. Siirto- ja jakelutariffeihin sovellettavien menetelmien on tarjottava siirtoverkonhaltijoille ja jakeluverkonhaltijoille kannustimia verkkojensa mahdollisimman kustannustehokkaaseen käyttöön ja kehittämiseen, myös palvelujen hankinnan kautta. Tätä varten sääntelyviranomaisten on tunnustettava asiaan liittyvät kustannukset hyväksyttäviksi, mukaan lukien ennakoihin investointeihin liittyvät kustannukset, sisällytettävä kyseiset kustannukset siirto- ja jakelutariffeihin ja otettava tarvittaessa käyttöön suorituskykytavoitteita, jotta siirtoverkonhaltijoille ja jakeluverkonhaltijoille tarjotaan kannustimia parantaa verkkojensa järjestelmän yleistä tehokkuutta, myös edistämällä energiatehokkuutta, joustopalveluiden käyttöä ja älykkäiden verkkojen ja älykkäiden mittausjärjestelmien kehittämistä.”;

c) muutetaan 9 kohta seuraavasti:

i) korvataan f alakohta seuraavasti:

”f) asianomaisten sidosryhmien kuulemisen jälkeen määritettävät menetelmät, joilla varmistetaan tariffien asettamisen ja niiden rakenteen avoimuus, mukaan lukien ennakoivat investoinnit, jotka ovat asiaankuuluvien unionin ja kansallisten energiatavoitteiden mukaisia ja ottavat huomioon direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti vahvistetut nopean kehittämisen alueet”;

ii) lisätään alakohta seuraavasti:

”i) kannustimet verkkoihin tehtäviin tehokkaisiin investointeihin, mukaan lukien joustavuutta tarjoavat resurssit ja joustavat liittymissopimukset.”;

8) korvataan 19 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”2. Seuraavat tavoitteet ovat etusijalla alueiden välisen kapasiteetin jakamisesta saatavien tulojen jakamisessa:

a) jaetun kapasiteetin tosiasiallisen käytettävyyden takaaminen, mukaan lukien korvaus sitovuuden takaamisesta;

b) alueiden välisen kapasiteetin ylläpitäminen tai lisääminen optimoimalla nykyisten rajayhdysjohtojen käyttöä, soveltuvin osin koordinoituihin korjaaviin toimenpitein, tai rajayhdysjohtojen siirtorajoituksen vähentämisen kannalta merkityksellisistä verkkoinvestoinneista aiheutuvien kustannusten kattaminen; tai

c) offshore-tarjousalueella, joka on suoraan yhteydessä kahteen tai useampaan tarjousalueeseen, sijaitsevien uusiutuvan sähköön offshore-tuotantolaitosten operaattoreille maksettava korvaus silloin, kun pääsy yhteenliitetyille markkinoille on rajoitettu tavalla, joka johtaa siihen, että uusiutuvan sähköön offshore-tuotantolaitoksen operaattori ei pysty viemään sähköntuotantokapasiteettiaan markkinoille, ja tapauksen mukaan vastaavaan hintojen laskuun offshore-tarjousalueella verrattuna hintoihin ilman kapasiteetin vähentämistä.

Ensimmäisen alakohdan c alakohdassa tarkoitettua korvausta sovelletaan, jos yksi tai useampi siirtoverkonhaltija ei vahvistetuissa kapasiteetin laskentatuloksissa ole asettanut liittymissopimusten mukaista kapasiteettia saataville rajayhdysjohdossa tai asettanut kapasiteettia saataville kriittisissä verkkoelementeissä 16 artiklan 8 kohdassa vahvistettujen kapasiteetin laskennan sääntöjen mukaisesti taikka tehnyt kumpaakaan edellä mainituista. Siirtoverkonhaltijat, jotka vastaavat yhteenliitetyille markkinoille pääsyn rajoittamisesta, ovat vastuussa uusiutuvan sähköön offshore-tuotantolaitosten operaattoreiden korvauksista. Vuosittainen korvaus ei saa ylittää niiden pullonkaulatulojen kokonaismäärää, jotka syntyvät asianomaisten tarjousalueiden välisten rajayhdysjohtojen kautta.”;

9) lisätään luku seuraavasti:

”III a luku

ERITYISET INVESTOINTIKANNUSTIMET HIILESTÄ IRTAUTUMISTA KOSKEVIEN UNIONIN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI*19 a artikla***Sähköhankintasopimukset**

1. Jäsenvaltioiden on edistettävä sähköhankintasopimusten käyttöönottoa muun muassa poistamalla perusteettomia esteitä ja suhteettomia tai syrjiviä menettelyjä tai maksuja, jotta voidaan varmistaa hintojen ennakoitavuus ja saavuttaa niiden yhdenmetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetetut tavoitteet asetuksen (EU) 2018/1999 4 artiklan a alakohdassa tarkoitetun hiilestä irtautumista koskevan ulottuvuuden osalta, mukaan lukien uusiutuva energia, säilyttäen samalla kilpailukykyiset ja likvidit sähkömarkkinat ja rajat ylittävän kaupan, sanotun kuitenkin rajoittamatta uusiutuvien energialähteiden edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001 soveltamista.

2. Suorittaessaan tämän asetuksen uudelleentarkastelua 69 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio kuulee asiaankuuluvia sidosryhmiä ja arvioi sen jälkeen yhden tai useamman unionin sähköhankintasopimusten markkina-alustan, joiden käyttö on vapaaehtoista, mahdollisuuksia ja elinkelpoisuutta, mukaan lukien näiden mahdollisten alustojen vuorovaikutus muiden olemassa olevien sähkön markkina-alustojen kanssa ja sähköhankintasopimusten kysynnän yhdistäminen aggregoinnin avulla.

3. Jäsenvaltioiden on koordinoitusti varmistettava, että käytössä on markkinahintaisten takausjärjestelmien kaltaisia välineitä, joilla vähennetään ostajan maksulaiminlyönteihin liittyviä taloudellisia riskejä sähköhankintasopimusten yhteydessä, ja että välineet ovat sellaisten asiakkaiden saatavilla, joilla on esteitä sähköhankintasopimusten markkinoille pääsyssä mutta jotka eivät ole taloudellisissa vaikeuksissa. Tällaisia välineitä voivat olla muun muassa valtion tukemat markkinahintaisten takausjärjestelmät, yksityiset takaukset tai sähköhankintasopimusten kysynnän yhdistämisjärjestelyt asiaa koskevan unionin lainsäädännön mukaisesti. Tätä varten jäsenvaltioiden on varmistettava asianmukainen koordinointi, myös asiaankuuluvien unionin tason järjestelyjen kanssa. Jäsenvaltiot voivat syrjimättömiä perusteita asiakasryhmien välillä ja sisällä soveltaen määrittää asiakasryhmät, joihin kyseiset välineet kohdistuvat.

4. Mikäli jäsenvaltio tukee sähköhankintasopimusten takuujärjestelmää, sen on sisällettävä säännöksiä, joilla vältetään sähkömarkkinoiden likviditeetin heikkeneminen, eikä sillä saa tukea fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan tuotannon ostamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamista. Jäsenvaltiot voivat päättää, että kyseisillä takuujärjestelmillä tuetaan yksinomaan uuden uusiutuvan energian tuotannosta peräisin olevan sähkön ostoa hiilestä irtautumista koskevien jäsenvaltioiden politiikkojen mukaisesti, erityisesti silloin, kun direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan 17 alakohdassa määritellyt uusiutuvan sähkön ostosopimusten markkinat eivät ole riittävän kehittyneet.

5. Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön tukijärjestelmiin saavat osallistua sellaiset hankkeet, joissa osa sähköstä varataan myytäväksi uusiutuvan energian sähköhankintasopimuksen tai muiden markkinapohjaisten järjestelyjen kautta edellyttäen, että osallistuminen ei vaikuta kielteisesti kilpailuun markkinoilla, erityisesti silloin, kun molemmat sähköhankintasopimuksen osapuolet ovat saman yksikön määräysvallassa.

6. Jäsenvaltioiden on 5 kohdassa tarkoitettuja tukijärjestelmiä suunnitellessaan pyrittävä käyttämään arviointiperusteita, joilla kannustetaan tarjoajia edistämään sellaisten asiakkaiden pääsyä sähköhankintasopimusten markkinoille, joilla on esteitä sähköhankintasopimusten markkinoille pääsyssä, edellyttäen, että tämä ei vaikuta negatiivisesti kilpailuun markkinoilla.

7. Sähköhankintasopimuksissa on määriteltävä tarjousalue, jossa toimitus tapahtuu, ja vastuu alueiden välisten siirto-oikeuksien hankkimisesta, jos tarjousalue muuttuu 14 artiklan mukaisesti.

8. Sähköhankintasopimuksissa on täsmennettävä ehdot ja edellytykset, joiden mukaisesti asiakkaat ja tuottajat voivat irtisanoutua sopimuksesta, kuten sovellettavat irtisanomismaksut ja -ajat, unionin kilpailulainsäädäntöä noudattaen.

9. Suunnitellessaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat suoraan sähköhankintasopimukseen, jäsenvaltioiden on kunnioitettava mahdollisia oikeutettuja odotuksia ja otettava huomioon kyseisten toimenpiteiden vaikutus olemassa oleviin ja tuleviin sähköhankintasopimuksiin.

10. Komissio arvioi 31 päivään tammikuuta 2026 mennessä ja tämän jälkeen joka toinen vuosi, onko esteitä yhä olemassa ja onko sähköhankintasopimusten markkinoilla riittävästi läpinäkyvyyttä. Komissio voi laatia erityisiä ohjeita siitä, miten sähköhankintasopimusten markkinoilta poistetaan esteitä, mukaan lukien suhteettomat tai syrjivät menettelyt tai maksut.

*19 b artikla***Sähkönhankintasopimusten vapaaehtoiset mallit ja sähkönhankintasopimusten seuranta**

1. ACER julkaisee vuotuisen arvioinnin sähkönhankintasopimusten markkinoista unionin ja jäsenvaltioiden tasolla osana asetuksen (EU) 2019/942 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti julkaistua vuotuista kertomusta.

2. ACER arvioi viimeistään 17 päivänä lokakuuta 2024 tiiviissä yhteistyössä asiaankuuluvien laitosten ja sidosryhmien kanssa tarvetta kehittää ja tarjota sähkönhankintasopimuksille vapaaehtoisia malleja, jotka on mukautettu eri vastapuoliryhmien tarpeisiin.

Jos arvioinnissa todetaan, että tällaisia vapaaehtoisia malleja sähkönhankintasopimuksille on tarpeen kehittää ja antaa, ACER laatii yhdessä nimitettyjen sähkömarkkinaoperaattoreiden kanssa ja asiaankuuluvia sidosryhmiä kuultuaan tällaisia malleja, joissa otetaan huomioon seuraavat seikat:

- a) kyseisten sopimusmallien käyttö on sopimuspuolille vapaaehtoista;
- b) sopimusmalleissa muun muassa
 - i) tarjotaan eri pituisia voimassaoloaikoja;
 - ii) esitetään erilaisia hinnoittelumalleja;
 - iii) otetaan huomioon ostajan kuormaprofiili ja tuottajan tuotantoprofiili.

*19 c artikla***Unionin tason toimenpiteet, joilla edistetään uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian lisäosuuden saavuttamista**

Komissio arvioi, voidaanko kansallisia toimenpiteitä täydentävillä unionin tason toimenpiteillä edistää jäsenvaltioiden yhteistä pyrkimystä saavuttaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian 2,5 prosentin lisäosuus energian kokonaisloppukulutuksesta unionissa vuonna 2030 direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti. Komissio analysoi mahdollisuutta käyttää asetuksen (EU) 2018/1999 33 artiklan nojalla perustettua unionin uusiutuvan energian rahoitusmekanismeja unionin tason uusiutuvan energian huutokauppojen järjestämiseen asiaa koskevan sääntelykehityksen mukaisesti.

*19 d artikla***Kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten muodossa toteutettavat suorat hintatukijärjestelmät, joita sovelletaan investointeihin**

1. Suorat hintatukijärjestelmät, joita sovelletaan uusiin voimalaitoksiin sähkön tuottamiseksi 4 kohdassa luetelluista lähteistä tehtäviin investointeihin, on toteutettava kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten tai vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien muodossa.

Ensimmäistä alakohtaa sovelletaan uusiin voimalaitoksiin tehtävien investointien suorien hintatukijärjestelmien mukaisiin sopimuksiin, jotka tehdään 17 päivänä heinäkuuta 2027 tai sen jälkeen, tai kahteen tai useampaan tarjousalueeseen liitettyjen offshore-hybridiomaisuuseriä koskevien hankkeiden tapauksessa 17 päivästä heinäkuuta 2029.

Markkinaosapuolten osallistumisen kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten muodossa toteutettaviin suoriin hintatukijärjestelmiin ja vaikutuksiltaan samanlaisiin vastaaviin järjestelmiin on oltava vapaaehtoista.

2. Kaikkien kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten muodossa toteutettavien suorien hintatukijärjestelmien ja vaikutuksiltaan samanlaisten vastaavien järjestelmien suunnittelussa on

- a) säilytettävä kannustimet, joilla voimalaitosta kannustetaan tehokkaasti sekä toimimaan sähkömarkkinoilla että osallistumaan niihin ja erityisesti ottamaan huomioon markkinaolosuhteet;
- b) estettävä tukijärjestelmän vääristävät vaikutukset voimalaitoksen käyttöä, ajojärjestystä ja ylläpitoa koskeviin päätöksiin tai tarjouskäyttäytymiseen vuorokausimarkkinoilla, päivänsisäisillä markkinoilla, lisäpalvelujen markkinoilla ja tasehallintamarkkinoilla;

- c) varmistettava, että vähimmäiskorvaussuojan taso ja liiallisen korvauksen yläraja sovitetaan yhteen uusien investointikustannusten ja markkinatulojen kanssa, jotta taataan voimalaitoksen pitkän aikavälin taloudellinen elinkelpoisuus välttämällä samalla liiallisia korvauksia;
- d) vältettävä kilpailun ja kaupan tarpeettomat vääristymät sisämarkkinoilla erityisesti määrittämällä korvausmäärät avoimella, selkeällä, läpinäkyvällä ja syrjimättömällä tarjouskilpailumenettelyllä; jos tällaista tarjouskilpailumenettelyä ei voida toteuttaa, kaksisuuntaiset hinnanerosopimukset tai vaikutuksiltaan samanlaiset vastaavat järjestelmät ja sovellettavat toteutushinnat on suunniteltava siten, että varmistetaan, että tulojen jakaminen yrityksille ei aiheuta kilpailun ja kaupan tarpeettomia vääristymiä sisämarkkinoilla;
- e) vältettävä sisämarkkinoilla sellaisia kilpailun ja kaupan vääristymiä, jotka johtuvat tulojen jakamisesta yrityksille;
- f) niiden on sisällettävä seuraamuslausekkeita, joita sovelletaan, jos sopimus irtisanotaan aiheettomasti, yksipuolisesti ja ennalta-arvaamattomasti.
3. Arvioidessaan kaksisuuntaisia hinnanerosopimuksia tai vaikutuksiltaan samanlaisia vastaavia järjestelmiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan nojalla komissio varmistaa, että 2 kohdan mukaisia suunnitteluperiaatteita noudatetaan.
4. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan sellaisiin uusiin voimalaitoksiin tehtäviin investointeihin, joissa sähkö on peräisin seuraavista lähteistä:
- a) tuulivoima;
- b) aurinkoenergia;
- c) geoterminen energia;
- d) vesivoima ilman tekoallasta;
- e) ydinvoima.

5. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuista kaksisuuntaisten hinnanerosopimusten muodossa toteutettavista suorista hintatukijärjestelmistä ja vaikutuksiltaan samanlaisista vastaavista järjestelmistä saatavat tulot tai näiden tulojen rahallista arvoa vastaava määrä on jaettava loppuasiakkaille.

Sen estämättä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, tuloilla tai näiden tulojen rahallista arvoa vastaavalla määrällä voidaan myös rahoittaa suorista hintatukijärjestelmistä tai loppuasiakkaiden sähkökustannusten alentamiseen tehtävistä investoinneista aiheutuvia kustannuksia.

Tulojen jakaminen loppuasiakkaille on suunniteltava siten, että säilytetään kuluttajien kannustimet vähentää kulutustaan tai siirtää se aikoihin, joina sähkön hinnat ovat alhaiset, eikä heikennetä sähköntoimittajien välistä kilpailua.

6. Direktiivin (EU) 2018/2001 4 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat vapauttaa pienet uusiutuvan energian laitokset ja demonstraatiohankkeet tämän artiklan 1 kohdan mukaisesta velvoitteesta.

19 e artikla

Joustotarpeiden arviointi

1. Sääntelyviranomaisen tai muun jäsenvaltion nimeämän viranomaisen tai elimen on viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun ACER on hyväksynyt menetelmän 6 kohdan mukaisesti, ja sen jälkeen kahden vuoden välein hyväksyttävä kansallisella tasolla kertomus arvioidusta joustotarpeesta vähintään seuraaviksi 5–10 vuodeksi ottaen huomioon tarve saavuttaa kustannustehokkaasti toimitusvarmuus ja -luotettavuus ja sähköjärjestelmän hiilestä irtautuminen, vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden ja eri alojen integrointi sekä sähkömarkkinoiden yhteenliitetty luonne, mukaan lukien yhteenliittämätavoitteet ja rajatylittävän joustavuuden mahdollinen saatavuus.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun kertomuksen on

- a) oltava johdonmukainen 23 ja 24 artiklan mukaisesti toteutettujen eurooppalaisen resurssien riittävyysarvioinnin ja kansallisten resurssien riittävyysarviointien kanssa;
- b) perustuttava kunkin jäsenvaltion siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden 3 kohdan mukaisesti toimittamiin tietoihin ja analyyseihin, ja siinä on käytettävä 4 kohdan mukaista yhteistä menetelmää ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa lisätietoja ja -analyysieja.

Jos jäsenvaltio on nimennyt siirtoverkonhaltijan tai muun elimen ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun kertomuksen hyväksymistä varten, sääntelyviranomaisen on hyväksyttävä kertomus tai tehtävä siihen muutoksia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetussa kertomuksessa on vähintään

- a) arvioitava tarvetta erilaisille joustotarpeille ainakin kausi-, päivä- ja tuntitasolla uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön integroimiseksi sähköjärjestelmään, muun muassa sähkön markkinahintoja, -tuotantoa ja kysyntää koskevien erilaisten oletusten osalta;
- b) tarkasteltava fossiilittomien joustoresurssien, kuten kulutusjoustop ja energian varastoinnin, mukaan lukien aggregointi ja yhteenliittäminen, tarjoamia mahdollisuuksia joustotarpeiden täyttämiseen sekä siirto- että jakelutasolla;
- c) arvioitava markkinoiden joustavuuden esteitä ja ehdotettava asiaankuuluvia lieventäviä toimenpiteitä ja kannustimia, mukaan lukien sääntelyesteiden poistaminen ja mahdolliset parannukset markkinoihin ja verkon käyttöpalveluihin tai tuotteisiin;
- d) arvioitava sähkön siirto- ja jakeluverkkojen digitalisoinnin vaikutusta; sekä
- e) otettava huomioon joustolähteet, joiden odotetaan olevan saatavilla muissa jäsenvaltioissa.

3. Kunkin jäsenvaltion siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden on toimitettava sääntelyviranomaiselle tai 1 kohdan mukaisesti nimetylle muulle viranomaiselle tai elimelle 1 kohdassa tarkoitetun kertomuksen laatimiseen tarvittavat tiedot ja analyysit. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa sääntelyviranomaisen tai 1 kohdan mukaisesti nimetty muu viranomaisen tai elin voi pyytää asianomaisia siirtoverkonhaltijoita ja jakeluverkonhaltijoita toimittamaan kertomusta varten lisätietoja 4 kohdassa tarkoitettujen vaatimusten lisäksi. Tarvittaessa tämän artiklan soveltamiseksi asianomaisten sähkön siirtoverkonhaltijoiden tai sähkön jakeluverkonhaltijoiden on yhdessä maakaasuverkonhaltijoiden ja vetiverkonhaltijoiden kanssa koordinoitava asiaankuuluvien tietojen kerääminen.

4. Sähkö-ENTSO:n ja EU DSO -elimien on koordinoitava siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden työtä 3 kohdan mukaisesti toimitettavien tietojen ja analyysien osalta. Niiden on erityisesti

- a) määriteltävä niiden tietojen tyyppi ja muoto, jotka siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on toimitettava sääntelyviranomaisille tai 1 kohdan mukaisesti nimetyille muulle viranomaiselle tai elimelle;
- b) kehitettävä menetelmä, jonka avulla siirtoverkonhaltijat ja jakeluverkonhaltijat voivat analysoida joustotarpeita, ottaen huomioon ainakin
 - i) kaikki saatavilla olevat joustolähteet kustannustehokkaalla tavalla eri aikaväleillä, mukaan lukien muut jäsenvaltiot;
 - ii) suunnitellut investoinnit yhteenliittämään ja joustoon siirto- ja jakelutasolla; sekä
 - iii) tarve irrottaa sähköjärjestelmä hiilestä asetuksen (EU) 2018/1999 2 artiklan 11 alakohdassa määriteltyjen unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden ja asetuksen (EU) 2021/1119 2 artiklassa säädetyn unionin vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseksi ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen nojalla hyväksytyn Pariisin sopimuksen (*) mukaisesti.

Ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettuun menetelmään on sisällyttävä ohjaavia kriteerejä siitä, miten arvioidaan eri joustolähteiden kyvykkyyttä kattaa joustotarpeet.

5. Sähkö-ENTSO:n ja EU DSO -elimien on tehtävä keskenään tiivistä yhteistyötä siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden koordinoinnissa tietojen ja analyysien toimittamiseksi 4 kohdan nojalla.

6. Sähkö-ENTSON ja EU DSO -elimen on yhdessä toimitettava ACERille viimeistään 17 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotus sääntelyviranomaisille tai 1 kohdan mukaisesti nimetyille muulle viranomaiselle tai elimelle toimitettavien tietojen tyypistä ja muodosta sekä 4 kohdassa tarkoitettu menetelmä joustotarpeiden analysoimiseksi. ACER joko hyväksyy ehdotuksen tai ehdottaa siihen muutoksia kolmen kuukauden kuluessa ehdotuksen vastaanottamisesta. Jos ACER ehdottaa muutoksia, se kuulee sähköalan koordinoitiryhmää, Sähkö-ENTSOa ja EU DSO -elintä ennen muutosten hyväksymistä. Hyväksytty ehdotus julkaistaan ACERin verkkosivustolla.

7. Sääntelyviranomaisen tai 1 kohdan mukaisesti nimetyn muun viranomaisen tai elimen on toimitettava 1 kohdassa tarkoitetut kertomukset komissiolle ja ACERille ja julkaistava ne. ACER antaa 12 kuukauden kuluessa kertomusten vastaanottamisesta kertomuksen, jossa analysoidaan niitä ja annetaan sääntelyviranomaisen tai 1 kohdan mukaisesti nimetyn muun viranomaisen tai elimen havaintoja koskevia suosituksia kysymyksistä, joilla on rajat ylittävää merkitystä, mukaan lukien suositukset fossiilittomien joustoresurssien markkinoille tulon esteiden poistamisesta.

ACER arvioi muun muassa seuraavia kysymyksiä, joilla on rajat ylittävää merkitystä:

- a) miten tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu joustotarpeiden analyysi, 23 artiklan mukainen eurooppalaisessa resurssien riittävyysarvioinnissa sovellettava menetelmä ja unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa koskeva menetelmä integroidaan paremmin toisiinsa varmistaen samalla niiden keskinäinen johdonmukaisuus;
- b) sähköjärjestelmän arvioidut joustotarpeet unionin tasolla ja sen ennakoitu taloudellisesti saatavilla oleva potentiaali seuraavien 5–10 vuoden aikana ottaen huomioon kansalliset kertomukset;
- c) lisätoimenpiteiden mahdollinen käyttöönotto joustomahdollisuuksien vapauttamiseksi sähkömarkkinoilla ja verkon toiminnassa.

Toisen alakohdan a alakohdassa tarkoitettujen analyysien tulokset voidaan ottaa huomioon kyseisessä alakohdassa tarkoitettujen menetelmien myöhemmissä tarkistuksissa asiaankuuluvien unionin säädösten mukaisesti.

Ilmastonmuutosta käsittelevä eurooppalainen tieteellinen neuvottelukunta voi omasta aloitteestaan antaa ACERille ehdotuksia keinoiksi, joilla varmistetaan unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden ja sen vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttaminen.

8. Sähkö-ENTSON on päivitettävä unionin laajuista verkon kehittämissuunnitelmaa siten, että siihen sisällytetään 1 kohdassa tarkoitettujen arvioitua joustotarvetta koskevien kansallisten kertomusten tulokset. Siirtoverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden on otettava huomioon kyseiset kertomukset verkon kehittämissuunnitelmissaan.

19 f artikla

Fossiilitonta joustavuutta koskeva ohjeellinen kansallinen tavoite

Viimeistään kuusi kuukautta sen jälkeen, kun kertomus on toimitettu tämän asetuksen 19 e artiklan 1 kohdan mukaisesti, kunkin jäsenvaltion on kyseisen kertomuksen perusteella määritettävä fossiilitonta joustavuutta koskeva ohjeellinen kansallinen tavoite, mukaan lukien kulutusjoustopuun ja energian varastoinnin osuus tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Jäsenvaltiot voivat saavuttaa kyseisen tavoitteen hyödyntämällä fossiilittoman joustavuuden havaittua potentiaalia, poistamalla tunnistetut markkinaesteet tai tämän asetuksen 19 g artiklassa tarkoitettujen fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmien avulla. Kyseinen ohjeellinen kansallinen tavoite, mukaan lukien kulutusjoustopuun ja energian varastoinnin osuus tätä tavoitetta silmällä pitäen, sekä toimenpiteet sen saavuttamiseksi, on otettava huomioon myös jäsenvaltioiden yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa energian sisämarkkinoita koskevan ulottuvuuden osalta asetuksen (EU) 2018/1999 3, 4 ja 7 artiklan mukaisesti sekä niiden yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmaa koskeissa edistymisraporteissa mainitun asetuksen 17 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat määrittää alustavia ohjeellisia kansallisia tavoitteita tämän asetuksen 19 e artiklan 1 kohdan mukaisen kertomuksen hyväksymiseen asti.

Asetuksen (EU) 2018/1999 9 artiklan mukaisesti suoritetun arvioinnin jälkeen ja saatuaan jäsenvaltioiden tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistaman ja ilmoittaman ohjeellisen kansallisen tavoitteen komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle raportin, jossa arvioidaan kansallisia kertomuksia.

Jäsenvaltioiden toimittamien ensimmäisten tietojen pohjalta laaditun kertomuksen päätelmien perusteella komissio voi laatia joustavuutta koskevan unionin strategian, jossa keskitytään erityisesti kulutusjoustoon ja energian varastointiin niiden käyttöönoton helpottamiseksi ja joka on unionin vuoden 2030 energia- ja ilmastotavoitteiden ja vuoden 2050 ilmastoneutraalustavoitteen mukainen. Kyseiseen joustavuutta koskevaan unionin strategiaan voidaan liittää tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

19 g artikla

Fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmät

1. Jos investoinnit fossiilittomaan joustavuuteen eivät riitä 19 f artiklan mukaisesti määritettyjen ohjeellisten kansallisten tavoitteiden tai asianmukaisissa tapauksissa alustavien ohjeellisten kansallisten tavoitteiden saavuttamiseen, jäsenvaltiot voivat soveltaa fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmiä, jotka koostuvat fossiilittomaan joustavuuteen käytettävissä olevasta kapasiteetista maksettavista maksuista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 12 ja 13 artiklan soveltamista. Kapasiteettimekanismia soveltavien jäsenvaltioiden on harkittava tarvittavien mukautusten tekemistä kapasiteettimekanismien rakenteeseen edistääkseen fossiilittoman joustavuuden, kuten kulutusjouston ja energian varastoinnin, osallistumista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisten jäsenvaltioiden mahdollisuutta käyttää tässä kohdassa tarkoitettuja fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmiä.

2. Jäsenvaltioiden mahdollisuus soveltaa tämän artiklan 1 kohdan mukaisia fossiilittoman joustavuuden tukitoimenpiteitä ei estä jäsenvaltioita saavuttamasta 19 f artiklan mukaisesti määritettyjä ohjeellisia kansallisia tavoitteitaan muilla keinoin.

19 h artikla

Fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmien suunnitteluperiaatteet

Jäsenvaltioiden 19 g artiklan 1 kohdan mukaisesti soveltamien fossiilittoman joustavuuden tukijärjestelmien on täytettävä seuraavat vaatimukset:

- a) ne eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen 19 f artiklan mukaisesti määritetyn ohjeellisen kansallisen tavoitteen tai asianmukaisissa tapauksissa alustavan ohjeellisen kansallisen tavoitteen saavuttamiseksi kustannustehokkaalla tavalla;
- b) ne rajoittuvat fossiilittomiin joustoresursseihin, kuten kulutusjoustoon ja energian varastointiin, tehtäviin uusiin investointeihin;
- c) niissä pyritään ottamaan huomioon sijaintiperusteet sen varmistamiseksi, että uuteen kapasiteettiin tehdään investointeja optimaalisissa paikoissa;
- d) ne eivät tarkoita fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan tuotannon käynnistämistä mittauspisteen takana;
- e) kapasiteetin tarjoajat valitaan avoimessa, läpinäkyvässä, kilpailullisessa, vapaaehtoisessa, syrjimättömässä ja kustannustehokkaassa menettelyssä;
- f) sähkömarkkinoiden tehokkaan toiminnan tarpeettomat vääristymät estetään, muun muassa säilyttämällä tehokkaat toimintakannustimet ja hintasignaalit ja altistuminen hintojen vaihtelulle ja markkinariskille;
- g) kannustimia sähkömarkkinoille integroitumiseen tarjotaan markkinapohjaisella ja markkinoihin vastaavalla tavalla välttämällä sähkömarkkinoiden tarpeettomat vääristymät ja ottaen huomioon mahdolliset järjestelmän integrointikustannukset sekä verkon siirtorajoituksen ja vakauden;
- h) aktivoituneen energian osalta vahvistetaan sähkömarkkinoille osallistumisen vähimmäistaso, jossa otetaan huomioon joustavuuden mahdollistavan omaisuususerän tekniset erityispiirteet;
- i) asianmukaisia seuraamuksia sovelletaan sellaisiin kapasiteetin tarjoajiin, jotka eivät noudata h alakohdassa tarkoitettua sähkömarkkinoille osallistumisen vähimmäistasoa tai jotka eivät noudata tehokkaita toimintakannustimia ja f alakohdassa tarkoitettuja hintasignaaleja;
- j) sellaisten resurssien avaamista rajatylittävälle osallistumiselle edistetään, jotka pystyvät tarjoamaan vaadittavan teknisen suorituskyvyn, kun kustannus-hyötyanalyysi on myönteinen.

(*) EUVL L 282, 19.10.2016, s. 4.;

10) muutetaan 21 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltiot voivat tämän asetuksen 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107, 108 ja 109 artiklan mukaisesti toteuttaessaan ottaa käyttöön kapasiteettimekanismeja.”;

b) kumotaan 7 kohta;

c) korvataan 8 kohta seuraavasti:

”8. Komissio hyväksyy kapasiteettimekanismit enintään kymmeneksi vuodeksi. Sidottua kapasiteettia on pienennettävä 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen täytäntöönpanosuunnitelmien perusteella. Jäsenvaltioiden on sovellettava täytäntöönpanosuunnitelmaa senkin jälkeen, kun kapasiteettimekanismi on otettu käyttöön.”;

11) kumotaan 22 artiklan 1 kohdan a alakohta;

12) korvataan 37 artiklan 1 kohdan a alakohta seuraavasti:

”a) koordinoitu kapasiteetin laskenta asetuksella (EU) 2016/1719 vahvistettujen pitkän aikavälin kapasiteetin jakamista koskevien suuntaviivojen, asetuksella (EU) 2015/1222 vahvistettujen kapasiteetin jakamista ja siirtorajoituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen ja asetuksella (EU) 2017/2195 vahvistettujen tasesähköä koskevien suuntaviivojen nojalla kehitettyjen menetelmien mukaisesti.”;

13) lisätään 50 artiklaan kohta seuraavasti:

”4 a. Siirtoverkonhaltijoiden on julkaistava läpinäkyvällä tavalla selkeät tiedot uusia liitäntöjä varten käytettävissä olevasta kapasiteetista toiminta-alueillaan korkealla alueellisella tarkkuudella, yleistä turvallisuutta ja tietojen luottamuksellisuutta kunnioittaen, mukaan lukien liitäntäpyynnön mukainen kapasiteetti ja mahdollisuus joustavaan liitäntään siirtorajoitusten alaisilla alueilla. Julkaisuun on kuuluttava tiedot saatavilla olevan kapasiteetin laskuperusteista uusille liitännöille. Siirtoverkonhaltijoiden on päivitettävä nämä tiedot säännöllisesti ja vähintään kuukausittain.

Siirtoverkonhaltijoiden on annettava verkonkäyttäjille läpinäkyvällä tavalla selkeät tiedot heidän liitäntäpyyntöjensä tilasta ja käsittelystä, tarvittaessa mukaan lukien joustaviin liittymissopimuksiin liittyvät tiedot. Niiden on toimitettava nämä tiedot kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä. Jos liitäntäpyyntöä ei ole hyväksytty eikä hylätty lopullisesti, siirtoverkonhaltijoiden on päivitettävä nämä tiedot säännöllisesti vähintään kolmen kuukauden välein.”;

14) lisätään 57 artiklaan kohta seuraavasti:

”3. Jakeluverkonhaltijoiden ja siirtoverkonhaltijoiden on tehtävä keskenään johdonmukaisesti yhteistyötä julkais-takseen yhdenmukaisia tietoja uusia liitäntöjä varten käytettävissä olevasta kapasiteetista omilla toiminta-alueillaan ja tarjottava näin uusien energiahankkeiden kehittäjille ja muille mahdollisille verkonkäyttäjille tietoja riittävällä tarkkuudella.”;

15) muutetaan 59 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohdan b alakohta seuraavasti:

”b) tämän asetuksen 7–10, 13–17, 19 ja 35–37 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklan mukaiset kapasiteetin jakamista ja siirtorajoituksen hallintaa koskevat säännöt, mukaan lukien vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja pitkän aikavälin kapasiteetin laskentamenetelmät ja -prosessit, verkkomallit, tarjousalueen konfiguraatio, ajojärjestyksen uudelleenmäärittely ja vastakaupankäynti, kaupankäynnin algoritmit, yhteenkytketyt vuorokausimarkkinat ja päivänsisäiset markkinat, erilaiset hallinnointivaihtoehdot, alueiden välisen jaetun kapasiteetin sitovuus, pullonkaulatulojen jakaminen, tämän asetuksen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen välineiden yksityiskohdat ja erityisominaisuudet suhteessa sen 4 ja 5 kohdassa täsmennettyihin seikkoihin, pitkän aikavälin finanssisiirto-oikeuksien jakaminen ja niillä käytävän kaupan helpottaminen keskitetyllä kauppapaikalla sekä tällaisten pitkän aikavälin siirto-oikeuksien tiheys, erääntymis-aika ja erityinen luonne, suojautuminen alueiden väliseen siirtoon liittyviltä riskeiltä, nimeämismenettelyt sekä kapasiteetin jakamisen ja siirtorajoituksen hallinnan kustannusten kattaminen, ja menetelmä kapasiteetin vähentämisen korvaamiseen uusiutuvan sähkön offshore-tuotantolaitosten operaattoreille.”;

b) korvataan 2 kohdan a alakohhta seuraavasti:

"a) verkkoon liittämistä koskevat säännöt, mukaan lukien siirtoverkkoon liitettyjen kulutuslaitosten, siirtoverkkoon liitettyjen jakelulaitosten ja jakeluverkkojen liittäminen, kulutusjoustopalvelujen käyttävien kulutusjoustopalveluiden liittäminen, tuottajien ja muiden verkon käyttäjien verkkoliitäntävaatimukset, suurjännitteisten tasasähköjärjestelmien verkkoliitäntävaatimukset, tasasähköön liitettyjä voimalaitoksia ja suurjännitteisten tasasähköjärjestelmien suuntaaja-asemia koskevat vaatimukset sekä verkkoliitäntää koskevat käyttöönottoilmoitusmenettelyt;"

16) lisätään 64 artiklan kohdat seuraavasti:

"2 a. Poiketen siitä, mitä 6 artiklan 9, 10 ja 11 kohdassa säädetään, Viro, Latvia ja Liettua voivat tehdä tasehallintakapasiteettia koskevia rahoitussopimuksia enintään viisi vuotta ennen tasehallintakapasiteetin tarjoamisen aloittamista. Tällaiset sopimukset saavat olla voimassa enintään kahdeksan vuotta sen jälkeen, kun Viro, Latvia ja Liettua ovat liittyneet Manner-Euroopan synkronialueeseen.

Viron, Latvian ja Liettuan kansalliset sääntelyviranomaiset voivat sallia, että niiden siirtoverkonhaltijat jakavat alueiden välisen kapasiteetin markkinapohjaisella prosessilla asetuksen (EU) 2017/2195 41 artiklan mukaisesti ilman määrällisiä rajoituksia kuuden kuukauden ajan siitä päivästä, jolloin yhteisesti optimoitu jakamisprosessi on pantu täysimääräisesti täytäntöön ja otettu käyttöön kyseisen asetuksen 38 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

2 b. Poiketen siitä, mitä 22 artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat pyytää, että tuotantokapasiteetti, joka on aloittanut kaupallisen tuotannon ennen 4 päivää heinäkuuta 2019 ja jonka päästöt ovat yli 550 grammaa fossiilisista polttoaineista peräisin olevaa hiilidioksidia tuotettua kilowattituntia sähköä kohti ja vuosittain keskimäärin yli 350 kilogrammaa fossiilisista polttoaineista peräisin olevaa hiilidioksidia asennettua kilowattia sähkötuotantoa kohti, voidaan edellyttää, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklaa noudatetaan, poikkeuksellisesti sitoa tai se saa poikkeuksellisesti ottaa vastaan maksuja tai sitoumuksia tulevista maksuista 1 päivän heinäkuuta 2025 jälkeen komission ennen 4 päivää heinäkuuta 2019 hyväksymän kapasiteettimekanismin nojalla.

2 c. Komissio arvioi 2 b kohdassa tarkoitetun pyynnön vaikutusta kasvihuonekaasupäästöihin. Komissio voi myöntää poikkeuksen arvioituaan 2 d kohdassa tarkoitetun kertomuksen, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- a) jäsenvaltio on toteuttanut 4 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen toimitusjaksolle, joka alkaa 1 päivän heinäkuuta 2025 jälkeen, 22 artiklan mukaisen tarjouskilpailumenettelyn, jolla pyritään maksimoimaan 22 artiklan 4 kohdan vaatimukset täyttävien kapasiteetin tarjoajien osallistuminen;
- b) tämän kohdan a alakohdassa tarkoitetussa tarjouskilpailumenettelyssä tarjotun kapasiteetin määrä ei ole riittävä, jotta 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti määritettyyn resurssien riittävyyttä koskevaan huolenaiheeseen voitaisiin puuttua kyseisen tarjouskilpailumenettelyn kattamalla toimitusjaksolla;
- c) tuotantokapasiteetti, jonka päästöt ovat yli 550 grammaa fossiilisista polttoaineista peräisin olevaa hiilidioksidia tuotettua kilowattituntia sähköä kohti, on sidottu tai se ottaa vastaan maksuja tai sitoumuksia tulevista maksuista enintään yhden vuoden ajan ja toimitusjaksolle, joka on poikkeuksen voimassaoloaikaa lyhyempi, ja se hankitaan ylimääräisellä hankintamenettelyllä, joka täyttää kaikki 22 artiklan vaatimukset, lukuun ottamatta kyseisen artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädettyjä vaatimuksia, ja ainoastaan sen kapasiteetin määrän osalta, jota tarvitaan tämän kohdan b alakohdassa tarkoitetun riittävyyteen liittyvän huolenaiheen ratkaisemiseksi.

Tämän kohdan mukaista poikkeusta voidaan soveltaa 31 päivään joulukuuta 2028 edellyttäen, että siinä vahvistettuja edellytyksiä noudatetaan koko poikkeuksen voimassaolon ajan.

2 d. Edellä 2 b kohdassa tarkoitettua poikkeusta koskevaan pyyntöön on liitettävä jäsenvaltion kertomus, joka sisältää

- a) arvion poikkeuksen vaikutuksista kasvihuonekaasupäästöihin sekä uusiutuvaan energiaan siirtymiseen, joustavuuden lisäämiseen, energian varastointiin, sähköiseen liikkumiseen ja kulutusjoustopalveluihin;
- b) suunnitelman, joka sisältää välitavoitteita siirtymiseksi pois 2 b kohdassa tarkoitetun tuotantokapasiteetin osallistumisesta kapasiteettimekanismeihin viimeistään poikkeuksen voimassaolon päättymispäivänä sekä suunnitelman tarvittavan korvaavan kapasiteetin hankkimiseksi uusiutuvan energian kokonaisuutta koskevan ohjeellisen kansallisen kehityskulun mukaisesti ja arvion investoinnin esteistä, jotka aiheuttavat riittävien tarjousten puuttumisen 2 c kohdan a alakohdassa tarkoitetussa tarjouskilpailumenettelyssä;"

17) muutetaan 69 artikla seuraavasti:

a) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Komissio tarkastelee viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2026 tätä asetusta ja antaa kyseisen uudelleentarkastelun perusteella Euroopan parlamentille ja neuvostolle kattavan kertomuksen ja liittää siihen tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksen.

Komission kertomuksessa arvioidaan muun muassa

a) lyhyen aikavälin sähkömarkkinoiden nykyisen rakenteen ja toiminnan tehokkuutta, myös kriisi- tai hätätilanteissa, ja yleisemmin sähkön sisämarkkinoiden mahdollisia heikkouksia sekä erilaisia vaihtoehtoja mahdollisiksi ratkaisuksiksi ja välineiksi kriisi- tai hätätilanteita varten ottaen huomioon kansainvälisellä tasolla saadut kokemukset sekä kehitys ja muutokset sähkön sisämarkkinoilla;

b) unionin nykyisen jakeluverkkoja koskevan lainsäädäntö- ja rahoituskehyksen soveltuvuutta unionin uusiutuvaa energiaa ja energian sisämarkkinoita koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi;

c) 19 a artiklan mukaisesti mahdollisuutta perustaa yksi tai useampi unionin markkina-alusta, joiden käyttö on vapaaehtoista, ja niiden toteutettavuutta sähkönhankintasopimuksia varten sekä kyseisten mahdollisten alustojen vuorovaikutusta muiden olemassa olevien sähkön markkina-alustojen kanssa ja sähkönhankintasopimusten kysynnän yhdistämistä aggregoinnin avulla.”;

b) lisätään kohta seuraavasti:

”3. Komissio antaa viimeistään 17 päivänä tammikuuta 2025 Euroopan parlamentille ja neuvostolle yksityiskohtaisen kertomuksen, jossa arvioidaan mahdollisuuksia virtaviivaistaa ja yksinkertaistaa IV luvun mukaista kapasiteettimekanismin soveltamisenettelyä, jotta voidaan varmistaa, että jäsenvaltiot voivat puuttua riittävyyteen liittyviin huolenaiheisiin oikea-aikaisesti. Tässä yhteydessä komissio pyytää ACERia muuttamaan 23 artiklassa tarkoitettua eurooppalaista resurssien riittävyysarviointia koskevaa menetelmää tarvittaessa 23 ja 27 artiklan mukaisesti.

Komissio esittää jäsenvaltioita kuultuaan viimeistään 17 päivänä huhtikuuta 2025 ehdotuksia kapasiteettimekanismien arviointimenettelyn virtaviivaistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi tilanteen mukaan.”;

18) lisätään artikla seuraavasti:

”69 a artikla

Vuorovaikutus unionin rahoitusalan säädösten kanssa

Tämä asetus ei rajoita asetusten (EU) N:o 648/2012 ja (EU) N:o 600/2014 sekä direktiivin 2014/65/EU soveltamista sellaiseen markkinaosapuolten tai markkinaoperaattoreiden toimintaan, johon liittyy direktiivin 2014/65/EU 4 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa määriteltyjä rahoitusvälineitä.”;

19) korvataan liitteessä I oleva 1.2 kohta seuraavasti:

”1.2 Koordinoitu kapasiteetin laskenta suoritetaan kaikilla kapasiteetin jakamisen aikaväleillä.”.

3 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 13 päivänä kesäkuuta 2024.

Euroopan parlamentin puolesta

Puheenjohtaja

R. METSOLA

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

H. LAHBIB